

14. Bir malın fiyatı 100 TL'den 150 TL'ye yükseldiğinde talep edilen miktar 10 birimden 8 birime düşmüştü. Talebin fiyat esnekliği kaçtır?
- A) -0,5 B) -0,4 C) -0,3
D) -0,2 E) -0,1

15. Negatif eğimli doğrusal talep fonksiyonlarında talep eğrisinin orta noktasında esneklik katsayısının mutlak değeri aşağıdakilerden hangisine eşittir?
- A) $E^d = 0$
B) $E^d = \infty$
C) $E^d = 1$
D) $E^d > 1$
E) $E^d < 1$

16. Aşağıdaki durumların hangisinde talebin fiyat esnekliği sonusuzdur?
- A) Talep eğrisi yatay eksene dik olduğunda
B) Talep eğrisi yatay eksene paralel olduğunda
C) Talep eğrisi ikizkenar üçgen olduğunda
D) Talep eğrisi pozitif eğimli olduğunda
E) Talep eğrisi negatif eğimli olduğunda

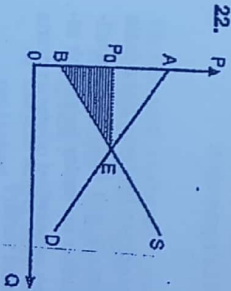
17. Bir satıcı piyasaya arz ettiği malın fiyatını yükselttiğinde toplam hasılatı artıyorsa talebin fiyat esnekliği ile ilgili olarak hangisi doğrudur?
- A) $E^d = 0$
B) $E^d < 1$
C) $E^d = 1$
D) $E^d > 1$
E) $E^d = \infty$

18. Bir piyasada malın fiyatı 200 TL'den 250 TL'ye yükseldiğinde arz edilen miktar 40 birimden 50 birime çıkarsa arz esnekliği kaçtır?
- A) 5 B) 4 C) 2
D) 1 E) 0

19. Devletin yasa ya da düzenlemelerle belirli bir mal ya da hizmetin fiyatını tespit etmesi veya sınırlandırma getirmesine ne ad verilir?
- A) Fiyat kontrolleri
B) Miktar kontrolleri
C) Birim kontrolleri
D) Vergi uygulamaları
E) Kola uygulamaları

20. Devletin tüketicileri korumak için piyasada işlem görülecek en yüksek fiyatı belirlemesine ne ad verilir?
- A) Taban fiyat
B) Tavan fiyat
C) Reel fiyat
D) Denge fiyat
E) Spot fiyat

21. Genellikle üretimde ve ithalatta uygulanan miktar sınırlamalarına ne ad verilir?
- A) Tarife
B) Kola
C) Ambargo
D) Gümrük vergisi
E) Tarife dışı engeller

- Yukarıdaki şekle göre taralı bölge neyi ifade eder?
- A) Tüketicî rantını
B) Üretici rantını
C) Differansiyel rantı
D) Toplam rantı
E) Fark rantını

24. Bir birim emek için elde edilen ürün miktarına ne ad verilir?
- A) Toplam fiziki ürün
B) Marjinal fiziki ürün
C) Ortalama fiziki ürün
D) Ortalama maliyet
E) Marjinal maliyet

25. Toplam fiziki ürünün azaldığı bölge için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- A) Ortalama fiziki ürün artar.
B) Marjinal fiziki ürün ortalama fiziki ürüne eşittir.
C) Marjinal fiziki ürün ortalama fiziki üründen büyüktür.
D) Marjinal fiziki ürün sıfırdır.
E) Marjinal fiziki ürün negatiftir.

26. Aşağıdakilerden hangisi tam rekabet piyasasının özelliklerinden biri değildir?
- A) Alıcı ve satıcı çoktur.
B) Alıcı ve satıcılar tam bilgiye sahiptir.
C) Piyasaya giriş ve çıkışlar serbesttir.
D) Fiyat sabittir.
E) Firmaların ürettiği ürünler aynı kalitede değildir.

27. Tam rekabet piyasasında firma malına olan talep eğrisinin şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yatay eksene paralel
- B) Düşey eksene paralel
- C) Negatif eğimli
- D) Orijinden geçen bir doğru
- E) Önce artan, sonra azalan eğimli.

28. I. Talep

- II. Ortalama gelir
- III. Fiyat
- IV. Ortalama maliyet

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri tam rekabette marjinal gelire eşittir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I, II, III
- D) I, III, IV
- E) II, III

29. Aşağıdaki eşitliklerden hangisi gerçekleştiğinde firma kapanma noktasındadır?

- A) $P = AFC$
- B) $P = ATC$
- C) $P = AVC$
- D) $P = TC$
- E) $P = VC$

30. Bir endüstride tek bir satıcı firmanın bulunduğu piyasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Monopol
- B) Tam rekabet
- C) Tekelci rekabet
- D) Düopol
- E) Oligopol

31. Aşağıdakilerden hangisi uzun dönemde tekelci rekabet piyasası ile tam rekabet piyasası arasındaki farklardan biridir?

- A) Her iki piyasada da normal kar vardır.
- B) Her iki piyasada da firmalar uzun dönemde ekonomik kar elde etmeyeceklerdir.
- C) Her iki piyasada da fiyatlar minimum ortalama maliyetlere eşittir.
- D) Her iki piyasada da fiyatlar ortalama maliyetlere eşittir.
- E) Her iki piyasada da piyasaya giriş ve çıkışlar serbesttir.

32. Aşağıdakilerden hangisi oligopol piyasasının özelliklerinden biri değildir?

- A) Az sayıda satıcı vardır.
- B) Firmalar homojen veya farklılaştırılmış ürünler satabilir.
- C) Piyasaya girişler çok zordur.
- D) Firmalar arası bağımlılık gözlenir.
- E) Fiyat sabittir.

33. Bazı oligopolcü firmaların fiyatları belirlerken işbirliği yaptığı ve iller konumundaki firmaların fiyatı belirlediği oligopol teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Disrekl talep teorisi
- B) Fiyat önderliği teorisi
- C) Kartel teorisi
- D) Oyun teorisi
- E) Ördücek ağı teorisi

34. Faktör talebinin en önemli özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Esnek olması
- B) Birim esnek olması
- C) Türev talep olması
- D) Esnek olmaması
- E) Doğrudan talep olması

35. Elk faktör bileşimlerinin kullanılması sonucu, firmanın toplam gelirinde ortaya çıkan artışa ne ad verilir?

- A) Marjinal ürün geliri
- B) Marjinal fiziki ürün
- C) Marjinal hasılat
- D) Marjinal maliyet
- E) Ortalama fiziki ürün

36. Toplumun tüm üyelerinin herhangi bir bedel ödemediği tüketileceği ve bir kişinin tüketiminin başkasının tüketimine engel teşkil etmediği mallara ne ad verilir?

- A) Özel mallar
- B) Kamusal mallar
- C) Dışsal fayda sağlayan mallar
- D) Yarı özel mallar
- E) Özel mülkiyete dahil mallar

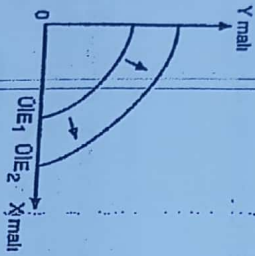
YANIT ANAHTARI

1- E	13- A	25- E
2- B	14- B	26- E
3- E	15- C	27- A
4- B	16- B	28- C
5- C	17- B	29- C
6- C	18- D	30- A
7- C	19- A	31- C
8- E	20- B	32- E
9- A	21- B	33- B
10- A	22- B	34- C
11- D	23- E	35- A
12- A	24- C	36- B

ARA DENEME SINAVI - II

1. İki değişkenin birbirleriyle nasıl ilişkilili olduğunu belirleyen koşullu önermeye ne ad verilir?
 A) Varsayım B) Hipotez
 C) Politika D) Örnekleme
 E) Gözlem
2. İktisadın, mevcut durumu inceleyerek ne olduğunu belirlemeye çalışan ve değer yargısı içermeyen bölümüne ne ad verilir?
 A) Makro İktisat
 B) Mikro İktisat
 C) Pozitif İktisat
 D) Normatif İktisat
 E) Genel İktisat
3. Belirli bir ekonomik sorunla ilgili tüm gerçeklerin araştırılıp toplanmasına ne ad verilir?
 A) Ekonomik analiz
 B) Belimleyici İktisat
 C) Ekonomik teori
 D) Uygulamalı İktisat
 E) İktisat politikası
4. Aşağıdakilerden hangisi makro İktisadın inceleme konularından biri değildir?
 A) Toplam gelir
 B) Toplam istihdam
 C) Genel fiyat düzeyi
 D) Gayri safi millî hasıla
 E) Firma arzı

5. Üretim imkanları eğrisinin orijine göre içbükey olmasının nedenleri aşağıdakilerden hangisidir?
 A) Artan fırsat maliyeti
 B) Azalan fırsat maliyeti
 C) Sabit fırsat maliyeti
 D) Tam fırsat maliyeti
 E) Noksan fırsat maliyeti

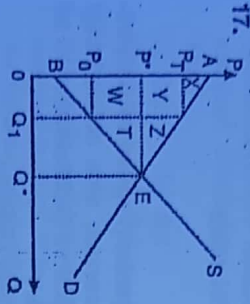
Yukarıdaki şekle göre, üretim imkanları eğrisi Ü1E1'den Ü2E2'ye (sağa) kaymıştır. Bu durumda İktisat biliminde n/a ad verilir?

- A) Ekonomik daralma
 B) Ekonomik küçülme
 C) Ekonomik kriz
 D) Ekonomik büyüme
 E) Ekonomik bunalım
7. Temel ekonomik sorunlara ilişkin kararların merkezi otorite (devlet) tarafından alındığı ekonomik sisteme ne ad verilir?
 A) Piyasa sistemi
 B) Kumanda sistemi
 C) Karne sistemi
 D) Kapitalist sistem
 E) Liberalist sistem

8. İktisatta "Ceteris Paribus" ne anlama gelmektedir?
 A) Diğer değişkenler sabittir.
 B) Diğer değişkenler değişkendir.
 C) Her şey sabittir.
 D) Her şey değişkendir.
 E) Birtakım şey değişkendir.
9. Aşağıdakilerden hangisi talep fonksiyonunun öğelerinden biri değildir?
 A) Malın kendi fiyatı
 B) Tüketicinin geliri
 C) Zevk ve Tercihler
 D) Tüketicilerin sayısı
 E) Firma sayısı
10. Bir malın fiyatındaki artışın söz konusu malın diğer malların fiyatına göre nispi fiyatını yükseltmiş olmasından dolayı malın alım miktarının azalması durumunda ortaya çıkan etkiye ne ad verilir?
 A) Gelir etkisi
 B) İkame etkisi
 C) Reel ankes etkisi
 D) Servet etkisi
 E) Fiyat etkisi
11. Diğer değişkenler sabitten tutulduğunda gelirinde meydana gelecek olan bir artış sonucu normal mallarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi ortaya çıkar?
 A) Talep eğrisi sağa kayar
 B) Talep eğrisi sola kayar
 C) Talep eğrisi boyunca yukarıya doğru hareket olur
 D) Talep eğrisi sağa aşağıya doğru hareket olur.
 E) Talep eğrisi kaymaz.
12. Ekonomide piyasa dengesi söz konusu iken talepte bir değişim olmadan arz artarsa denge fiyatı ve miktar ne yönde değişir?
 A) Denge fiyatı artar, denge miktarı artar.
 B) Denge fiyatı azalır, denge miktarı azalır.
 C) Denge fiyatı artar, denge miktarı azalır.
 D) Denge fiyatı azalır, denge miktarı artar.
 E) Denge fiyatı değişmez, denge miktarı artar.
13. Talebin gelir esnekliği -2 olan mallar ne tür mallardır?
 A) Normal mal
 B) Düşük mal
 C) Tamamlayıcı mal
 D) İkame mal
 E) Lüks mal
14. Bir malın fiyatı 80 TL'den 100 TL'ye çıktığında diğer malın talep edilen miktarı 40 br'den 80 br'e çıkıyorsa çapraz talep esnekliği kaçtır?
 A) 5 B) -5 C) 4 D) -3 E) 3
15. I. Tayinlama
 II. Karaborsa
 III. Düşük kaliteye yönelme
 IV. Arz fazlası
 Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri tavan fiyat uygulamalarında ortaya çıkan sorunlar arasında yer alır?
 A) Yalnız I B) Yalnız II
 C) Yalnız III D) I, II ve III
 E) I, II, III ve IV

16. Arz edilen mal veya hizmet miktarını sınırlandırarak, rekabet koşullarında oluşmuş piyasa fiyatını üreticilerin lehine arttırmaya yönelik devlet politikasına ne ad verilir?

- A) Üretim kotası
- B) Tüketim kotası
- C) İthalat kotası
- D) İhracat kotası
- E) Tarife kotası

Yukarıdaki şekle göre vergi uygulaması sonrası fiyat P_1 'den P_2 'ye yükselmiştir. Bu durumda tüketici artışı ne kadar azalmıştır?

- A) X + Y kadar
- B) Y + Z kadar
- C) Y + W kadar
- D) Z + T kadar
- E) W + T kadar

18. Değişken girdi miktarının arttırılmasına bağlı olarak elde edilen çıktı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ortalama fiziki ürün
- B) Toplam fiziki ürün
- C) Marjinal fiziki ürün
- D) Ortalama değişken ürün
- E) Sabit maliyet

19. Aşağıdakilerden hangisi marjinal fiziki ürünün formülünü gösterir?

- A) $TPP_L \cdot L$
- B) $APP_L \times TPP_L$
- C) $\frac{TPP_L}{L}$
- D) $\frac{ATPP_L}{\Delta L}$
- E) $\Delta TPP_L + \Delta L$

20. Bir firmanın sabit maliyetleri (FC) 100 TL, değişken maliyetleri (VC) 200 TL, üretim miktarı ise, 10 birimdir. Bu firmanın ortalama sabit maliyetleri kaçtır?

- A) 10
- B) 20
- C) 30
- D) 40
- E) 50

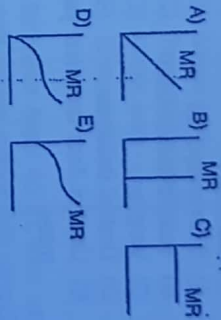
21. Aşağıdakilerden hangisi tam rekabet piyasasına örnek olarak verilemez?

- A) Altın piyasası
- B) Bazı tarımsal ürünler
- C) Hisse senedi piyasası
- D) Küçük perakende ticaret
- E) Devlet Demir Yolları

22. Tam rekabet piyasasında firmalar zararına çalışıyorsa aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- A) Toplam hasılat toplam maliyete eşittir
- B) Toplam hasılat toplam maliyetten büyüktür.
- C) Toplam hasılat toplam maliyetten küçüktür.
- D) Ortalama hasılat ortalama maliyetten büyüktür.
- E) Ortalama hasılat ortalama maliyete eşittir.

23. Tam rekabet piyasasında marjinal gelir eğrisi aşağıdakilerden hangisidir?

24. Aşağıdakilerden hangisi tekel piyasasının özelliklerinden biri değildir?

- A) Tek bir satıcı vardır.
- B) Homojen ya da farklılaştırılmış mal satılabilir.
- C) Malın yakın ikamesi yoktur.
- D) Piyasaya giriş çıkışlar imkansızdır.
- E) Tam kapasite kullanımı söz konusudur.

25. Aşağıdakilerden hangisi doğal tekele bir örnek teşkil etmez?

- A) Elektrik hizmetleri
- B) Doğalgaz hizmetleri
- C) Enerji hizmetleri
- D) Su hizmetleri
- E) İlaç sanayi

26. Birbirinden bağımsız olarak hareket eden çok sayıda firmanın, farklı ürünleri sattığı piyasaya ne ad verilir?

- A) Monopol
- B) Tekelci Rekabet
- C) Tam Rekabet
- D) Oligopol
- E) Döngü

27. Oligopol piyasasında faaliyette bulunan firmaların ürünlerinin homojen olmadığı oligopol türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Saf oligopol
- B) Tam oligopol
- C) Farklılaştırılmış oligopol
- D) Nispi oligopol
- E) Açık oligopol

28. Piyasalara ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Tam rekabette, firma sayısı çoktur.
- B) Tekelde firma sayısı tektir.
- C) Oligopolda firma sayısı çoktur.
- D) Tekelci rekabette firma sayısı çoktur.
- E) Oligopolda firmalar genellikle birbirine bağımlıdır.

29. Bir mala olan talebin artması durumunda faktör talebi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Faktör talebi azalır.
- B) Faktör talebi değişmez.
- C) Faktör talebi artar.
- D) Faktör talebi önce azalır, sonra sabit kalır.
- E) Faktör talebi önce etkilenmez, sonra azalır.

30. İşçi sayısı 12 den 13'e çıkarıldığında toplam fiziki ürün 200 birimden 230 birime çıkmıştır. Y malının birim fiyatı 10 TL olduğuna göre marjinal ürün geliri kaçtır?

- A) 100
- B) 200
- C) 300
- D) 400
- E) 500

31. Ek faktörün istihdam edilmesi nedeniyle maliyetlerde ortaya çıkan artış veya ek maliyete ne ad verilir?

- A) Marjinal ürün geliri
- B) Marjinal faktör maliyeti
- C) Marjinal fiziki ürün
- D) Ortalama fiziki ürün
- E) Marjinal ürün değeri

32. Bir firma aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi durumunda faktör alımını durdurur?

- A) Marjinal ürün geliri = Marjinal faktör maliyeti
- B) Ortalama faktör maliyeti = Ortalama faktör verimliliği
- C) Faktör talep esnekliği = Ürün talep esnekliği
- D) Marjinal gelir = Marjinal maliyet
- E) Ortalama maliyet = Ortalama gelir

33. Sadece satın alan için fayda sağlayan mallara ne ad verilir?

- A) Kamusal mallar
- B) Özel mallar
- C) Yarı kamusal mallar
- D) Orta mallar
- E) Serbest mallar

34. Mal ve hizmet üretimi ve tüketimindeki bir birimlik artışın diğer kişilere yüklediği ilave maliyete ne ad verilir?

- A) Ortalama değişken maliyet
- B) Marjinal diğsel maliyet
- C) Marjinal maliyet
- D) Özel maliyet
- E) Ortük maliyet

35. Aşağıdakilerden hangisi devletin piyasa başarısızlığını gidermek için kullandığı araçlardan biri değildir?

- A) Subvansiyonlar
- B) Yasal düzenlemeler
- C) Vergiler
- D) Üretimi üstlenme
- E) Üretimi özel firmalara yaptırması

36. Pozitif diğsellik yaratan bir ekonomik faaliyetin marjinal diğsel faydasını içselleştirmek için aşağıdakilerden hangisi kullanılır?

- A) Yasaklamalar
- B) Cezalar
- C) Subvansiyonlar
- D) Sabit oranlı vergiler
- E) Artan oranlı vergiler

YANIT ANAHTARI

1-B	13-B	25-E
2-C	14-C	26-B
3-B	15-D	27-C
4-E	16-A	28-C
5-A	17-B	29-C
6-D	18-B	30-C
7-B	19-D	31-B
8-A	20-A	32-A
9-E	21-E	33-B
10-B	22-C	34-B
11-A	23-C	35-E
12-D	24-E	36-C

ARA DENEME SINAVI - III

1. Her toplumun farklı derecelerde karşı karşıya kaldığı temel iktisadi sorun aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fiyatların artması
- B) Kaynakların kıt olması
- C) Nüfusun artması
- D) Üretimin dalgalanması
- E) İşsizliğin varlığı

2. Aşağıdakilerden hangisi, iktisadın bir sosyal bilim olarak değerlendirilmesine neden olur?

- A) İnsan davranışlarını incelemesi
- B) Laboratuvar ortamına sahip olmaması
- C) Elde edilen sonuçların kontrolü deneylere dayandırılması
- D) İktisadi ilkelere gözlemlere dayandırılması
- E) Teknik ve sayısal yöntemler kullanmaya elverişli olması

3. Aşağıdakilerden hangisi, bir hipotez niteliği taşır?

- A) İktisat insan davranışlarını inceleyen sosyal bir bilimdir.
- B) Bir amaç değişkenin değerinin en yüksek düzeye çıkarılması maksimizasyon olarak adlandırılır.
- C) Diğer koşullar sabitken, malın fiyatı ile satın alınmak istenen miktar arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

D) Karar alıcıların rasyonel davranışları iktisadi düşünme tarzının temel ilkesidir.

E) İnsan ihtiyaçları sonsuz, buna karşılık kaynaklar kıttır.

4. Aşağıdakilerden hangisi dayanıksız mal veya hizmet grubu içerisinde yer almaz?

- A) Şeker
- B) Ekmek
- C) Benzin
- D) Mum
- E) Buzdolabı

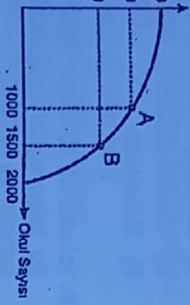
5. Çalışanların eğitim ve yetiştirilme sonucu elde ettikleri bilgi birikimi ve yeteneklerine ne ad verilir?

- A) Fiziki sermaye
- B) Beşerî sermaye
- C) Maksimum sermaye
- D) Minimum sermaye
- E) Finansal sermaye

6. Belirli bir seçimin sağladığı fayda bu seçime ilişkin maliyetli aşıyorsa, söz konusu seçimin ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Seçim irrasyoneldir.
- B) Seçim hatalıdır.
- C) Seçim rasyoneldir.
- D) Seçim geçersizdir.
- E) Seçim verimsizdir.

7. Üretilen Tazek Sayısı

Yukarıdaki şekilde göre, ekonomideki okullu sayısının 1000'den 1500'e çıkması durumunda marjinal dönüşüm oranı kaç olur?

- A) 0,2 B) 0,4 C) 0,5
D) 0,6 E) 0,8

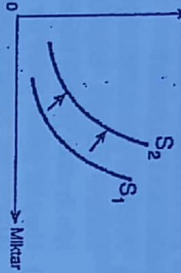
8. MU_x ilgili maldan elde edilen marjinal faydayı, P ise ilgili malın fiyatını gösterdiğine göre, aşağıdakilerden hangisi, X ve Y gibi iki mal tüketen bir tüketicinin fayda maksimizasyonunu sağlayan mal bileşenini gösterir?

- A) $MU_x / P_x = MU_y / P_y$
B) $MU_x \times P_x = MU_y \times P_y$
C) $MU_x + P_x = MU_y + P_y$
D) $MU_x - P_x = MU_y - P_y$
E) $MU_x \times MU_y = P_x \times P_y$

9. Aşağıdakilerden hangisinde meydana gelecek bir değişiklik piyasaya talep eğrisi üzerinde hareket ettirmesine neden olur?

- A) Tüketicinin geliri
B) Diğer malların fiyatları
C) Tüketicinin zevk ve tercihleri
D) Malın kendi fiyatı
E) Tüketicinin beklentileri

10. Fiyat

Yukarıdaki şekilde yer alan arz eğrisinin S₁ konumundan S₂ konumuna gelmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vergilerin artırılması
B) Malın fiyatının artması
C) Malın fiyatının düşmesi
D) Üretim maliyetlerinin azalması
E) Üretim teknolojisinin iyileşmesi

11. Bir kavramı belirleyen çok sayıda değişkenden bir tanesinin değişebileceği, diğer değişkenlerin ise sabit kalacağı varsayımına ne ad verilir?

- A) Homo economicus
B) Mutadis mutandis
C) Ceteris paribus
D) Laissez faire
E) Vice versa

12. Çapraz talep esnekliği pozitif olan mallara ne ad verilir?

- A) Vebien mali
B) İkame mali
C) Tamamlayıcı mali
D) Giffen mali
E) Snop mali

13. Bir malın fiyatı 40 TL'ye satılmak istenen miktarı 100 birimdir. Malın fiyatı 50 TL'ye yükseldiğinde satılmak istenen miktar 150 birime çıkıyorsa arzın fiyat esnekliğinin değeri kaçtır?

- A) 0,5 B) 1 C) 1,5
D) 2 E) 4

14. Bir malın talep edilen miktarının, bu malın fiyatı karşısındaki duyarlılığının ölçüsüne ne ad verilir?

- A) Talebin gelir esnekliği
B) Talebin tercih esnekliği
C) Çapraz talep esnekliği
D) Talebin ikame esnekliği
E) Talebin fiyat esnekliği

15. Aşağıdakilerden hangisi, devletin uyguladığı fiyat kontrollerinden biri değildir?

- A) Asgari ücret uygulaması
B) İthalat kotaları uygulaması
C) Kıra kontrolleri uygulaması
D) Tarımsal destekleme fiyatı uygulaması
E) Taban fiyat uygulaması

16. Devletin üretim miktarına, sınırlama getirerek, üretilcek mal ve hizmet miktarını piyasaya ko-ğullarında oluşacak denge miktarının altında belirlemesi aşağıdakilerden hangisine neden olur?

- A) İşlem hacminin artmasına
B) Mal ve hizmetlerin fiyatlarının düşmesine
C) Üreticilerin gelirinin azalmasına
D) Piyasaya yeni üreticilerin gir-mesine
E) Mal ve hizmetlerin fiyatlarının artmasına

17. Belirli bir maddeli doğru üzerinden alınan vergilere ne ad verilir?

- A) Azalan oranlı vergi
B) Artan oranlı vergi
C) Advalorem vergi
D) Spesifik vergi
E) Sabit oranlı vergi

18. Herhangi bir mala uygulanan bir verginin, üretici ve tüketici arasında hangi miktarda paylaşılabileceği aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Tüketicilerin sayısına
B) Malın üretim miktarına
C) Üreticilerin sayısına
D) Malın fiyatına
E) Malın arz ve talep eğrilerinin eğimine

19. Üretim faktörlerinden sadece bir tanesinin değiştirilmesine olanak sağlayan döneme ne ad verilir?

- A) Kısa dönem
- B) Çok kısa dönem
- C) Orta dönem
- D) Uzun dönem
- E) Piyasa dönemi

20. Üretimde uzun dönemde azalan verimler yasasının ortadan kalkmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marjinal fizikî ürün değerinin sıfır olması
- B) Ortalama fizikî ürün miktarının hesaplanamaması
- C) Üretimde kullanılan tüm girdilerin miktarının değiştirilebilmesi
- D) Üretim faktörü verimliliklerinin sabit kalması
- E) Piyasaya yeni firmaların giriş yapması

21. Aşağıdakilerden hangisi emek üretim faktörü için marjinal ürün değerini verir?

- A) Emegin ortalama fizikî ürünü x Emegin birim maliyeti
- B) Emegin marjinal fizikî ürünü x Emegin toplam fizikî ürünü
- C) Emegin ortalama fizikî ürünü x Emegin marjinal fizikî ürünü
- D) Emegin ortalama fizikî ürünü x Malın fiyatı
- E) Emegin marjinal fizikî ürünü x Malın fiyatı

22. Aşağıdakilerden hangisi, tam rekabet piyasasının varsayımlarından biri değildir?

- A) Alıcı ve satıcıların piyasa hakkında tam bilgiye sahip olması
- B) Piyasaya giriş ve çıkışların serbest olması
- C) Piyasadaki alıcı sayısının sınırlı olması
- D) Piyasada üretilen malların homojen olması
- E) Piyasada çok sayıda satıcı olması

23. Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın ortalama geliri aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Firmanın toplam maliyetine
- B) Firmanın üretim miktarına
- C) Firmanın marjinal maliyetine
- D) Malın satış fiyatına
- E) Firmanın toplam gelirine

24. Marjinal maliyet eğrisinin ortalama değişken maliyet eğrisi üzerinde kalan kısmı aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Firmanın toplam maliyet eğrisini
- B) Firmanın uzun dönem arz eğrisini
- C) Firmanın toplam gelir eğrisini
- D) Firmanın genişleme yolunu
- E) Firmanın kısa dönem arz eğrisini

25. Tekelci bir firmanın marjinal gelir eğrisinin talep eğrisinin altında yer almasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Firmanın piyasadaki diğer firmaların satışını engellemek için fiyatları yüksek tutması
- B) Marjinal gelirin belirli bir satış düzeyinden sonra artması
- C) Firmanın daha fazla mal satmak için fiyatlarını düşürmesi
- D) Diğer firmaların yüksek maliyetle çalışmaları
- E) Marjinal maliyetin sürekli azalması

26. Şehirli yolcu taşımacılığında tekel konumunda olan bir kasa-ba belediyesinin yaşlı vatandaşlara daha düşük ücret uygulaması aşağıdaki fiyat farklılaştırması türlerinden hangisine bir örnektir?

- A) Eksik fiyat farklılaştırmasına
- B) Miktarlar arası fiyat farklılaştırmasına
- C) Tam fiyat farklılaştırmasına
- D) Alıcılar arası fiyat farklılaştırmasına
- E) Birimler arası fiyat farklılaştırmasına

27. Birbiri ile rekabet eden az sayıda firmanın bulunduğu ve her birinin üretimindeki değişmelerin piyasa fiyatını etkileyebilecek durumda olduğu piyasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oligopson
- B) Oligopol
- C) Monopol
- D) Tekelci rekabet
- E) Monopson

28. Tekelci bir firmanın sahip olduğu talep eğrisi aşağıdakilerden hangisi ile özdeşdir?

- A) Marjinal maliyet eğrisi
- B) Toplam maliyet eğrisi
- C) Piyasa talep eğrisi
- D) Ortalama maliyet eğrisi
- E) Marjinal gelir eğrisi

29. Aşağıdakilerden hangisi faktör talebini etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Diğer üretim faktörlerinin fiyatı
- B) Talep edilen mal miktarı
- C) Üretim faktörünün fiyatı
- D) Birayın boş zaman tercihi
- E) Faktör verimliliği

30. Bir firma aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi durumunda faktör alımını durdurur?

- A) Marjinal ürün geliri = Marjinal faktör maliyeti
- B) Ortalama faktör maliyeti = Ortalama faktör verimliliği
- C) Faktör talep esnekliği = Ürün talep esnekliği
- D) Marjinal gelir = Marjinal maliyet
- E) Ortalama maliyet = Ortalama gelir

31. Bir kişinin parasal ücreti ile satın alabileceği mal ve hizmet miktarını gösteren ücrete ne ad verilir?

- A) Marjinal ürün geliri
- B) Marjinal faktör maliyeti
- C) Akort ücreti
- D) Nominal ücret
- E) Reel ücret

32. Türkiye ekonomisinde 1 yıl vadeli nominal faiz oranları % 40, reel faiz oranı % 15 ise beklenen enflasyon oranı yüzde kaçtır?

- A) 15
- B) 25
- C) 40
- D) 45
- E) 60

33. Kamusal mallarda ödeme yapmayanları dışarıda bırakmama özelliği aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasına neden olur?

- A) Bedavacılık sorunu
- B) Dışsal fayda sorunu
- C) Fayda yansımaları sorunu
- D) Dolaylı mal sorunu
- E) Sosyal fayda sorunu

34. Özel tüketim veya üretim faaliyetlerinin tüketici veya üretici tarafından ödenmeyen maliyetlerine ne ad verilir?

- A) Sosyal dışsallık
- B) Türev dışsallık
- C) Marjinal dışsallık
- D) Negatif dışsallık
- E) Pozitif dışsallık

35. Devletin, pozitif dışsallık meydana getiren üretim veya tüketim faaliyetlerinin marjinal dışsal faydasını içselleştirmek için kullandığı yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Üretim müdahale
- B) Subvansiyonlar
- C) Üretimi yasaklama
- D) Vergiler
- E) Üretimi üstlenme

36. Piyasa tam rekabet koşulları altında gelişse bile malın fiyatına yansımaya maliyet türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marjinal negatif maliyet
- B) Marjinal ikircil maliyet
- C) Marjinal dışsal maliyet
- D) Marjinal dolaylı maliyet
- E) Marjinal içsel maliyet

YANIT ANAHTARI

1-B	13-D	25-C
2-A	14-E	26-D
3-C	15-B	27-B
4-E	16-E	28-C
5-B	17-D	29-D
6-C	18-E	30-A
7-A	19-A	31-E
8-A	20-C	32-B
9-D	21-E	33-A
10-A	22-C	34-D
11-C	23-D	35-B
12-B	24-E	36-C

ARA DENEME SINAVI - IV

1. Aşağıdakilerden hangisi ekonomik analiz yapmanın iktisatlara sağladığı yararlarından biridir?

- A) Diğer bilimlere katkıda bulunma
- B) Geleceğe dönük tahmin yapma
- C) Teorî oluşturma
- D) Toplumsal yapıya katkıda bulunma
- E) Gerçekleşen verileri derleme

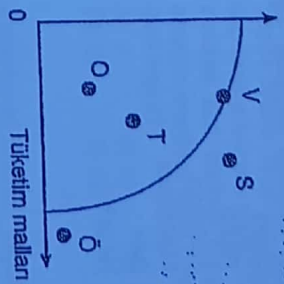
2. Bir çiftçi daha çok gübre kullanarak üretiminin artacağını düşünerek maliyet ve gelirlerini karşılaştırması ve daha fazla gübre kullanmaya karar vermiştir. Buna göre, çiftçinin uyguladığı analiz yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marjinal analiz
- B) Kar maksimizasyonu analiz
- C) Piyasa analizi
- D) Başbaşa analizi
- E) Faktör analizi

3. Aşağıdakilerden hangisi iktisatçılar tarafından kullanılan araştırma yöntemlerinin aşamalarından biri değildir?

- A) İktisat politikaları oluşturma
- B) Gerçekleri toplama
- C) Teorîyi test etme
- D) Teorî oluşturma
- E) Kültürel değer yargıları ile uyumlaştırma

4. Yatırım malları

Yukarıdaki şekilde yer alan üretim imkânları eğrisine göre, aşağıdaki noktalardan hangisi ekonomide kaynakların etkin olarak kullanıldığı üretim bileşimini gösterir?

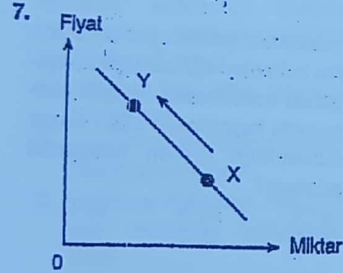
- A) V
- B) S
- C) T
- D) O
- E) O

5. Kapitalist üretim ilişkileri içerisinde, "neyin, nasıl ve kimler için üretileceği" sorularının yanıtını aşağıdakilerden hangisinin vermesi gerekir?

- A) Merkezî planın
- B) Devletin
- C) Piyasanın
- D) Siyasal otoritenin
- E) Sivil toplum örgütlerinin

6. Toplam faydanın maksimum olduğu noktada marjinal fayda nasıldır?

- A) Pozitif
- B) Minimum
- C) Maksimum
- D) Sıfır
- E) Negatif

Yukarıdaki şekle göre, talep eğrisi üzerinde X noktasından Y noktasına geçişin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İkame mal fiyatlarındaki düşüş
- B) Malın fiyatındaki artış
- C) Tamamlayıcı mal fiyatlarındaki artış
- D) Tüketicinin gelirindeki düşüş
- E) Tüketicinin tercihlerinde mal aleyhine dönüş

8. Aşağıdakilerden hangisi talep eğrisinin yer değiştirmesine neden olmaz?

- A) İkame mallarının fiyatındaki değişme
- B) Malın fiyatındaki değişme
- C) Tüketici tercihlerindeki değişme
- D) Tamamlayıcı malların fiyatındaki değişme
- E) Tüketicinin gelirindeki değişme

Fiyat	Arz	Talep
100	10	50
200	20	40
300	30	30
400	40	20
500	50	10

Yukarıdaki tabloda yer alan bir mala ilişkin fiyat, arz ve talep verilerine göre, söz konusu malın denge fiyatı kaç TL'dir?

- A) 100
- B) 200
- C) 300
- D) 400
- E) 500

10. Bir malın fiyatı 100 TL iken satın alınmak istenen miktarı 10 adettir. Malın fiyatı 150 TL'ye çıktığında satın alınmak istenen miktar 5'e düşüğüne göre talebin fiyat esnekliği değeri kaçtır?

- A) -0,5
- B) -0,2
- C) -1
- D) -2
- E) -5

11. Yatay eksene dik çizilmiş bir talep eğrisi için talebin fiyat esnekliği aşağıdakilerden hangisi ile değerlendirilir?

- A) Esneklik.
- B) Birim esneklik.
- C) Tam esneklik.
- D) Tam inelastiklik.
- E) İnelastiklik.

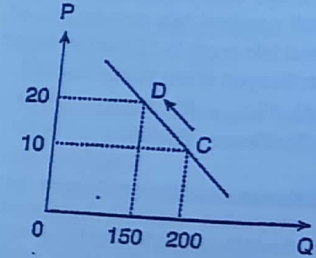
14. Aşağıdaki ürünlerden hangisinde talep inelastiktir?

- A) Tuz
- B) Fındık yağı
- C) Tavuk etli
- D) Margarin
- E) Deterjan

12. Talep eğrisi üzerindeki iki nokta arası için hesaplanan ortalama esneklik değeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğri esnekliği
- B) Fiyat esnekliği
- C) Yay esnekliği
- D) Gelir esnekliği
- E) Nokta esnekliği

15.

Yukarıdaki talep eğrisi üzerinde C noktasından D noktasına gelinmesi durumunda, talebin fiyat esnekliği katsayısı ne olur?

- A) -0,25
- B) 0,5
- C) 0,33
- D) 0,125
- E) -0,30

13. Negatif eğimli doğrusal talep fonksiyonlarında talep eğrisinin orta noktasında esneklik katsayısının mutlak değeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $E^d = 1$
- B) $E^d = \infty$
- C) $E^d = 0$
- D) $E^d < 1$
- E) $E^d > 1$

16. Diğer değişkenler sabitken, değişik fiyat düzeylerinde üreticilerin satmaya hazır oldukları mal ve hizmet miktarını gösteren eğri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maliyet eğrisi
- B) Satış eğrisi
- C) Arz eğrisi
- D) Endüstri eğrisi
- E) Üretim eğrisi

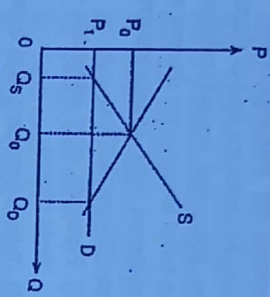
17. Aşağıdakilerden hangisi devletin uyguladığı fiyat kontrollerinden biri değildir?

- A) Tarımsal destekleme fiyatı uygulaması
- B) Kira kontrolleri uygulaması
- C) İthalat kotaları uygulaması
- D) Asgari ücret uygulaması
- E) Taban fiyat uygulaması

18. Taban fiyat uygulamasının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yatırımların istikrarlı bir düzeyde gerçekleşmesini sağlamak
- B) Sermaye birikimini desteklemek
- C) Mal ve hizmet tüketicileri korumak
- D) Ekonomide fiyat istikrarını korumak
- E) Mal ve hizmet arz edenleri korumak

19.

Yukarıdaki şekilde arz ve talep P_0 ve Q_0 düzeylerinde dengededir. Buna göre P_1 düzeyinde belirlenen tavan fiyatı sonucu ortaya çıkacak talep fazlası ne kadardır?

- A) $Q_s - Q_D$
- B) $0 - Q_D$
- C) $0 - Q_s$
- D) $Q_s - Q_0$
- E) $Q_0 - Q_D$

20. Genellikle üretimde ve ithalatta uygulanan miktar sınırlamaları na ne ad verilir?

- A) Subvansiyon
- B) İkame
- C) Kötü
- D) Tarife
- E) Arbitraj

21. Arz edilen mal veya hizmet miktarını sınırlandırarak, rekabet koşullarında oluşmuş piyasaya fiyatını üreticilerin lehine arttırma ya dönük devlet politikasına ne ad verilir?

- A) Fiyat kontrolü
- B) Tavan Fiyatı
- C) İthalat kotaları
- D) Üretim kotası
- E) Taban fiyatı

22. Gelir vergisi aşağıdaki vergi türlerinden hangisi içinde yer alır?

- A) Motorlu taşıtlar vergisi
- B) Dolaylı vergiler
- C) Yarışyan vergiler
- D) Spesifik vergiler
- E) Advaleorem vergiler

23. Üretim faktörlerinden sadece bir tanesinin değiştirilmesine olanak sağlayan döneme ne ad verilir?

- A) Çok kısa dönem
- B) Uzun dönem
- C) Piyasa dönemi
- D) Orta dönem
- E) Kısa dönem

24. Bir firmada istihdam edilen işçi sayısı 15'den 20'ye çıkarıldığında, üretim miktarı yüzde 100'ünden 200'ü birime çıkıyorsa emeğin marjinal fiziki ürün değeri kaçtır?

- A) 5
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 25

25. Şekerleme üretimi yapan bir fabrikanın %20 oranında yeni makine ve teçhizat alması %20 oranında üretim artışına yol açıyorsa, bu üretim sürecinde aşağıdakilerden hangisi geçerli olur?

- A) Ölçeğe göre marjinal verim
- B) Ölçeğe göre artan verim
- C) Ölçeğe göre bütük verim
- D) Ölçeğe göre sabit verim
- E) Ölçeğe göre azalan verim

26. Üretimde uzun dönemde azalan verimler yasaının ortadan kalkmasının nedenli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ortalama fiziki ürün miktarının hesaplanamaması
- B) Üretim faktörü verimliliklerinin sabit kalması
- C) Piyasaya yeni firmaların giriş yapması
- D) Marjinal fiziki ürün değerinin sıfır olması
- E) Üretimde kullanılan tüm girdilerin miktarının değiştirilebilmesi

27. Hiçbir firmanın sattığı ürünün fiyatı üzerinde tek başına kontrol gücünün olmadığı piyasaya türüne ne ad verilir?

- A) Tekel
- B) Oligopol
- C) Tekelci rekabet
- D) Monopson
- E) Tam rekabet

28. Tam rekabetçi bir firmanın piyasada karşılaştacağı talep eğrisinin esnekliği ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- A) Esnektr
- B) Tam esnektr
- C) Birim esnektr
- D) İnelastiktr
- E) Tam inelastiktr

29. Bir firma fiyatı 5 TL olan bir maldan 20 birim sattığında elde ettiği toplam gelir 100 TL, satış miktarını 30 birime çıkarttığında ise 150 TL gelir elde ederse, firmanın marjinal geliri kaç TL olur?

- A) 4
- B) 5
- C) 10
- D) 15
- E) 30

30. Tam rekabet piyasasında faaliyet gösteren bir firmanın kısa dönemde üretimde bulunması için gerekli koşulları aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ortalama gelir $\geq$ Ortalama değişken maliyet
- B) Ortalama gelir = Toplam sabit maliyet
- C) Ortalama gelir < Ortalama maliyet
- D) Ortalama gelir = Ortalama maliyet
- E) Ortalama gelir < Ortalama değişken maliyet

31. Bir endüstrideki ölçek ekonomilerinin sadece tek bir firmanın faaliyetlerini sürdürmesine olanak sağlayacak nitelikte olması halinde ortaya çıkan tekel aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklaştırılmış tekel
- B) Pür tekel
- C) Kısmi tekel
- D) Doğal tekel
- E) Yasal tekel

32. Tekelci bir firmanın uzun dönemde piyasaya başka firmaların girmesini engelleyebilmesi ve tekel konumunu devam ettirebilmesi için aşağıdakilerden hangisi gerekir?

- A) Piyasada alıcı sayısının çok fazla olması
- B) Tekelci firmanın yakın ikamesi olmayan bir mal satması
- C) Tekelci firmanın homojen mal satması
- D) Tekelci firmanın tamamlayıcı nitelikteki malları satması
- E) Devlet tarafından verilen imtiyazların olmaması

33. Ek üretim faktörleri kullanılması sonucu firmanın toplam gelirinde ortaya çıkan artışa ne ad verilir?

- A) Marjinal gelir
- B) Marjinal faktör verimliliği
- C) Marjinal maliyet
- D) Marjinal ürün geliri
- E) Marjinal ürün değeri

34. Bir fabrikada istihdam edilen işçi sayısı 100'den 200'e çıkartıldığında aylık toplam gelir 100.000 TL'den 150.000 TL'ye çıkıyorsa, işgücünün marjinal ürün geliri kaç TL olur?

- A) 500
- B) 300
- C) 200
- D) 125
- E) 100

35. Bir ekonomik birliğin kendisine aldığı bir bilgisayar ekonomide üretilen mallar içerisinde hangi kategoride değerlendirilebilir?

- A) Kamusal mallar
- B) Özel mallar
- C) Düşük mallar
- D) Dışsal fayda sağlayan özel mallar
- E) Marjinal mallar

36. Grip aşısı olan bir kişinin hem kendisini bu hastalıktan koruması hem de başkalarına bu hastalığın bulaşmasını önlemesi şeklinde kendisine ve üçüncü şahıslara sağladığı fayda aşağıdakilerden hangisi ile nitelendirilebilir?

- A) Dolaylı fayda
- B) Özel fayda
- C) Kamusal fayda
- D) Sosyal fayda
- E) Dışsal fayda

YANIT ANAHTARI

- 1-B
- 2-A
- 3-E
- 4-A
- 5-C
- 6-D
- 7-B
- 8-B
- 9-C
- 10-C
- 11-D
- 12-C
- 13-A
- 14-A
- 15-A
- 16-C
- 17-C
- 18-E
- 19-A
- 20-C
- 21-D
- 22-E
- 23-E
- 24-D
- 25-D
- 26-E
- 27-E
- 28-B
- 29-B
- 30-A
- 31-D
- 32-B
- 33-D
- 34-A
- 35-B
- 36-E

ARA DENEME SINAVI - V

1. Gözlenen gerçeklerden hare-
ketle özelden genele gidilmesi
yöntemine ne ad verilir?

- A) Hipotez ayrımı
- B) Hipotez birliği
- C) Tümdengelim
- D) Tümevarım
- E) Formasyon

2. Her toplumun farklı dereceler-
de karşı karşıya kaldığı temel
iktisadi sorunun aşağıdakilerden
hangisidir?

- A) Nüfusun artması
- B) Üretimin dalgalanması
- C) Kaynakların kıt olması
- D) Fiyatların artması
- E) İşsizliğin varlığı

3. İktisadi düşünme tarzına göre,
bir karar alınırken ilk planda
göz önünde tutulduğu kabul
edilen faktörler aşağıdakiler-
den hangisidir?

- A) Karar alma sürecinin uzunlu-
ğu
- B) Kararın olası yarar ve maliyeti
- C) Kararın neden olduğu de-
ğiş-
meler
- D) Karar alınırken içinde bulunu-
lan şartlar
- E) Kararı etkileyen diğer faktörler

4. Aşağıdakilerden hangisi İktisat-
çılar tarafından kullanılan araş-
tırma yöntemlerinin aşamaların-
dan biri değildir?

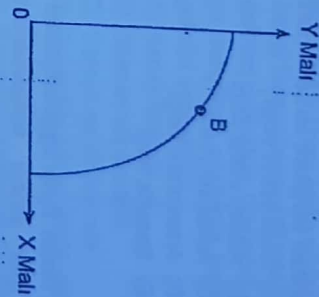
- A) İktisat politikaları oluşturma
- B) Gerçekleri toplama
- C) Teoriyi test etme
- D) Teori oluşturma
- E) Pozitif değer yargıları ile
uyumlaştırma

5. İktisadi düşünme tarzına göre,
mevcut şartlar değiştiğinde or-
taya çıkacak durumun incelen-
mesine ne ad verilir?

- A) Rasyonel davranış
- B) Ceteris paribus
- C) Mutadis mutandis
- D) Tümleme yanlılığı
- E) Marjinal analiz

6. Mal veya hizmet üretmek için
gerekli fiziksel ve zihinsel geliş-
meler olarak ifade edilen üretim
faktörleri aşağıdakilerden hangi-
sidir?

- A) Girişimci
- B) Toprak
- C) Beşerî sermaye
- D) Fiziki sermaye
- E) Emek

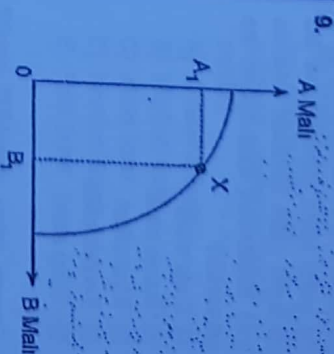

Yukarıdaki şekilde yer alan üre-
tim imkânları eğrisi üzerindeki
B noktası için aşağıda yapılan
değerlendirmelerden hangisi
doğrudur?

- A) Ekonomide maksimum üretim
sağlanmaktadır.
- B) Ekonomide aşırı istihdam söz
konusudur.
- C) Ekonomide etkin üretim sağ-
lanamamaktadır.
- D) Ekonomide işsizlik söz konu-
sudur.
- E) Ekonomide alı kapasite söz
konusudur.

8. Bir malın fiyatındaki artışın, ma-
lin diğer mallara göre nispi fiya-
tını arttırmadan dolayı söz
konusu malın satın alınmak iste-
nen miktarının azalmasına ne ad
verilir?

- A) Fiyat etkisi
- B) İkame etkisi
- C) Talep etkisi
- D) Destek etkisi
- E) Gelir etkisi

Yukarıdaki şekilde göre, üretimin
imkânları eğrisi üzerindeki X
noktasına ulaşıldıktan sonra
daha fazla A malı üretmenin yo-
lu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) B malı üretimine daha fazla
kaynak ayırmak
- B) A malının fiyatını ucuzlatmak
- C) B malı üretimini arttırmak
- D) B malının fiyatını arttırmak
- E) B malı üretimini azaltmak

10. Bir malın satın alınmak istenen
miktarı ile fiyat arasındaki ters
yönü ilişkiye ne ad verilir?

- A) Azalan marjinal verim yasası
- B) Sey yasası
- C) Gresham yasası
- D) Arz kanunu
- E) Talep kanunu

11. Bir malın fiyatı arttığında, gelirin satın alma gücünün ve bu nedenle satın alınmak istenen mal miktarının azalmasına ne ad verilir?

- A) Gelir etkisi
- B) İkame etkisi
- C) Fiyat etkisi
- D) Destek etkisi
- E) Talep etkisi

12. Çapraz talep esnekliği pozitif olan mallara ne ad verilir?

- A) Snop mal
- B) Tamamlayıcı mal
- C) Vebien mal
- D) İkame mal
- E) Giffen mal

13. Bir malın fiyatı 40 TL iken satılmak istenen miktarı 100 birimdir. Malın fiyatı 50 TL'ye yükseldiğinde satılmak istenen miktar 150 birime çıkıyorsa arzın fiyat esnekliğinin değeri kaçtır?

- A) 0,5 B) 1 C) 1,5
- D) 2 E) 4

14. Ürettiği mala ilişkin talebin fiyat esnekliği değeri bire eşit olan bir firma, söz konusu malın fiyatını artırdığında toplam hasılatı bundan nasıl etkilenir?

- A) Azalır.
- B) Değişmez
- C) Önce azalır, sonra artar.
- D) Önce artar sonra azalır.
- E) Artar.

15. Belirli bir maddi ölçü üzerinden alınan vergilere ne ad verilir?

- A) Sabit oranlı vergi
- B) Azalan oranlı vergi
- C) Advalorem vergi
- D) Artan oranlı vergi
- E) Spesifik vergi

16. Tavan fiyat uygulamasının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

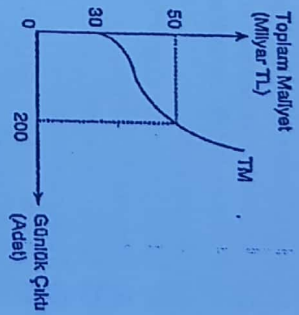
- A) Sermaye sahiplerini korumak
- B) Yabancı sermayeyi korumak
- C) Yatırımcıları korumak
- D) Tüketicileri korumak
- E) Üreticileri korumak

17. Aşağıdakilerden hangisi devletin piyasaya müdahale etmek amacıyla kullandığı miktar kontrollerinden biridir?

- A) Üretim kotaları
- B) Asgari ücret uygulaması
- C) Destekleme alımları
- D) Tavan fiyat uygulaması
- E) Taban fiyat uygulaması

18.

Yukarıdaki şekilde bir firmaya ait toplam maliyet eğrisi (TM) yer almaktadır. Buna göre 200 birim mal ürettiğinde firmanın katılacak değişken maliyet kaç milyar TL'dir?

- A) 10 B) 20
- C) 30 D) 40
- E) 100

19. Gerçekte ödeme yapılmayan, ancak bir alternatiften vazgeçilmesi nedeniyle oluşan maliyet unsuruna ne ad verilir?

- A) Reel maliyet
- B) Açık maliyet
- C) Örtük maliyet
- D) Muhasebe maliyeti
- E) Ekonomik maliyet

20. Hammaddede veya yarı mamulün üretim sonunda gelişkin değişerek yeni bir mamulün elde edildiği süreç ne ad verilir?

- A) Tüketim
- B) Sanat
- C) İmalat
- D) Ziraat
- E) Marjinal fiziki verimlilik

21. Y malı üreten bir firma 200 birim mal sattığında 2000 TL toplam gelir elde ediyor iken, satış miktarını 220 birime çıkarttığında 2200 TL gelir elde ediyorsa firmasının marjinal gelir kaç TL'dir?

- A) 15 B) 25 C) 20
- D) 30 E) 10

22. Tam rekabet piyasasında marjinal gelir eğrisi aşağıdakilerden hangisi ile özdeş değildir?

- A) Birim başına gelir
- B) Talep
- C) Fiyat
- D) Toplam gelir
- E) Ortalama gelir

23. Aşağıdakilerden hangisi tam rekabet piyasasındaki bir firmanın başbaşa noktasını gösterir?

- A) Toplam gelir = Toplam maliyet
- B) Marjinal gelir = Marjinal maliyet
- C) Ortalama gelir = Toplam maliyet
- D) Ortalama gelir = Marjinal maliyet
- E) Marjinal gelir = Fiyat

24. Tam rekabet piyasasında fiyat her zaman aşağıdakilerden hangisine eşit olmak durumundadır?

- A) Toplam maliyet
- B) Maksimum kâra
- C) Ortalama gelire
- D) Toplam gelire
- E) Toplam kâra

25. Tam rekabet koşullarında faaliyet gösteren bir firmanın kâpama noktasında üretimin satış fiyatı aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Ortalama sabit maliyete
- B) Toplam maliyete
- C) Marjinal maliyete
- D) Ortalama değişken maliyete
- E) Ortalama toplam maliyete

26. Bir endüstrideki küçük ekonomilerin sadece tek bir firmasının faaliyetlerini sürdürmesine olanak sağlaması sonucu ortaya çıkan tekel piyasası türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğal tekel
- B) Yapay tekel
- C) Yasal tekel
- D) Sat tekel
- E) Birincil tekel

27. Aşağıdakilerden hangisi tekelcinin fiyat farklılaşmasına gidebilmesi için gerekli olan temel koşullardan biridir?

- A) Alıcıların piyasa hakkında tam bilgiye sahip olması
- B) Satıcının farklı talep esnekliklerine sahip tüketicileri belirleyebilir olması
- C) Toplam maliyetlerin düşük olması
- D) Marjinal gelirin belirlenebilir olması
- E) Piyasada çok sayıda satıcı, az sayıda alıcı olması

28. Tekelci bir firma talep eğrisinin hangi kısmında negatif marjinal gelirler nedeniyle üretimini veya satışlarını azaltarak toplam gelirini artırabilir?

- A) Esnek kısımda
- B) Birim esnek kısımda
- C) Sonsuz esnek kısımda
- D) Esnekliğin birden küçük olduğu kısımda
- E) Esnekliğin birden büyük olduğu kısımda

29. Toplam maliyetteki değişimin, kullanılan üretim faktörleri miktarındaki değişmeye oranına ne ad verilir?

- A) Marjinal faktör maliyeti
- B) Ortalama faktör maliyeti
- C) Marjinal ürün değeri
- D) Ortalama ürün değeri
- E) Marjinal faktör verimliliği

30. Bir firma aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi durumunda faktör alımını durdurur?

- A) Ortalama maliyet = Ortalama gelir
- B) Marjinal ürün geliri = Marjinal faktör maliyeti
- C) Marjinal gelir = Marjinal maliyet
- D) Ortalama faktör maliyeti = Ortalama faktör verimliliği
- E) Faktör talep esnekliği = Ürün talep esnekliği

31. Bir kişinin parasal ücreti ile satın alabileceği mal ve hizmet miktarını gösteren ücretle ne ad verilir?

- A) Ortalama ücret
- B) Marjinal ücret
- C) Akort ücret
- D) Nominal ücret
- E) Reel ücret

32. Türkiye ekonomisinde 1 yıl vadeli nominal faiz oranları % 60, reel faiz oranı % 35 ise beklenen enflasyon oranı yüzde kaçtır?

- A) 15
- B) 25
- C) 40
- D) 45
- E) 60

33. Kamusal mallarda ödeme yapmayanları dışarıda bırakmaya özelliği aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasına neden olur?

- A) Doleyl mal sorunu
- B) Fayda yansımaları sorunu
- C) Bedavacılık sorunu
- D) Dışsal fayda sorunu
- E) Sosyal fayda sorunu

34. Satın alınan bir mal veya hizmetin, bu mal veya hizmet için herhangi bir bedel ödemeyen üçüncü kişilere sağladığı faydaya ne ad verilir?

- A) Ortalama fayda
- B) Marjinal fayda
- C) Sosyal fayda
- D) Dışsal fayda
- E) Doleyli fayda

35. Aşağıdakilerden hangisi İzmir'de turistik bir işletmenin kanalizasyonunu denize akıtması nedeniyle denize giren kişilerin zarar görmesi şeklinde ortaya çıkacak bir dışsallık türüne örnek olarak verilebilir?

- A) Etkin olmayan dışsallık
- B) Yararlı dışsallık
- C) Negatif dışsallık
- D) Marjinal dışsal maliyet
- E) Pozitif dışsallık

36. Bedavacılık sorununun yaygınlaşması aşağıdakilerden hangisini gündeme getirir?

- A) Devletin üretimi üstlenmesi
- B) Özel sektörün üretimi devralması
- C) Kamu mallarının üretimine son verilmesi
- D) Piyasa mekanizmasının devreye sokulması
- E) Fiyatlamadan vazgeçilmesi

YANIT ANAHTAR

1- D	13- D	25- D
2- C	14- B	26- A
3- B	15- E	27- B
4- E	16- D	28- D
5- E	17- A	29- A
6- E	18- B	30- B
7- A	19- C	31- E
8- B	20- C	32- B
9- E	21- E	33- C
10- E	22- D	34- D
11- A	23- A	35- C
12- D	24- C	36- A

ÜNİTE 11

MİKRO İKTİSATTAN MAKRO İKTİSATA GEÇİŞ

Ünite ile ilgili bilgi: Bu üniteye özellikle makro ekonomik kavramlar formülleri, işsizlik çeşitleri ve enflasyon kavramları iyi çalışılmalıdır.

Araştırma	-
Final-Bütünlendirme	2.

MAKRO İKTİSADIN KÖKENLERİ

1930'lu yıllara kadar ekonomide mikro ekonomik analiz yapılırken 1930'lu yıllardan itibaren yaşanan büyük bunalım dönemi ile birlikte makro ekonomi dönemi başlamıştır.

Büyük bunalım: Çok büyük bir ekonomik daralmanın ve yüksek işsizliğin yaşandığı 1929'da başlayan ve 1930'lu yıllar boyunca devam eden bir süreçtir.

1920'li yıllara kadar dünya ekonomisinde çok büyük sorunlar yaşanmamıştır. İşsizlik gibi bir sorunla pek karşılaşmamıştır. Gelirler önemli ölçüde artmış, fiyatlar istikrarlı bir seyir izlemiştir.

Büyük bunalım öncesindeki dönemlerde klasik modeller olarak adlandırılan mikro ekonomik modeller kullanılmıştır. Klasik arz ve talep analizine göre ücretlerin esnekliğinden dolayı işsizlik olmayacaktır. Ancak bunalım döneminde işsizlik yüksek düzeylerde seyretmiştir.

ABD'de 1929 yılında 1,5 milyon kişi işsiz iken 1933'te işsiz sayısı 10 kat artarak yaklaşık 13 milyona ulaşmıştır. Yine 1929'daki mal ve hizmet üretimi 1933'te yaklaşık yarı-yarıya azalmış ve Ekim 1929'da yaşanan borsa çöküşü ile kişiler büyük bir servet kaybetmiştir.

İktisat tarihinin en önemli çalışmalarından biri John Maynard Keynes tarafından yazılan ve 1936'da yayınlanan "İstihdam Faiz ve Paranın Genel Teorisi" adlı kitaptır. Makro iktisadın kökeni büyük ölçüde Keynes'in kitabına dayandırılır.

Keynes klasik modellerin öne sürdüğü şekilde istihdamın fiyatlar ve ücretler tarafından belirlendiği görüşünü reddetmiş ve toplam talebin istihdamı belirleyen temel faktör olduğu görüşünü geliştirmiştir.

Keynes'e göre devlet ekonomiye müdahale ederek üretim ve istihdam hacmi üzerinde etkili olabilecektir. Klasik modeller ise devletin ekonomiye müdahale etmemesi gerektiğini söylerler ve izlenecek politikanın bırakınız yapınlar-bırakınız geçsinler olacağı ilkesini benimserler.

Keynes'in görüşleri 2. Dünya savaşıdan sonra özellikle 1950'li yıllarda taraf bulmuştur. Böylece makro iktisat, mikro iktisattan farklı kavramları, konuları ve analiz yöntemleriyle gündeme gelmiştir.

MAKRO İKTİSADIN İLGİLİ ALANI

Makro İktisadın ilgili alanına giren üç temel gösterge vardır.

1- İŞSİZLİK VE İSTİHDAM DÜZEYİ

İşsizlik: Çalışma istek ve kabiliyetine sahip olan ve cari ücret haddinde çalışmak isteyip de iş bulamayanların oluşturduğu istihdam düzeyidir.

İstihdam: Çalışma ve gelir sağlama kararında olan bireylerin hizmetlerinden yararlanılmak üzere çalıştırılmasıdır.

İşsizlik oranı: Toplam işgücü içerisinde işsiz olanların yüzdesidir.

İşsizliğin yapısı ve nedeni ne olursa olsun işsizlik tamamen ortadan kaldırılamaz. Örneğin işsizliğin bir bölümü geçici olabilir. Bu nedenle işsizliğin türlerini ortaya koymak gerekir.

İşsizlik Türleri

İşsizlik türleri kısmi ve yaygın, geçici ve sürekli olmak üzere çeşitli bakımlardan tasnif edilebilir.

a) **Friksiyonel (Arız) İşsizlik:** Yer ve meslek değiştirme sırasında belirli olumsuz etkisi en az olan işsizlik türüdür. Kısmi ve geçici bir işsizliktir.

b) **Konjonktürel İşsizlik:** Üretim hacminde zaman zaman ortaya çıkan daralmaların yarattığı işsizliktir. Yaygın işsizlik türlerinden biridir.

c) **Mevsimsellik İşsizlik:** Tarımsal yapılı ülkelerde görülen bir işsizlik türüdür. Yaygın işsizlik türlerinden biridir.

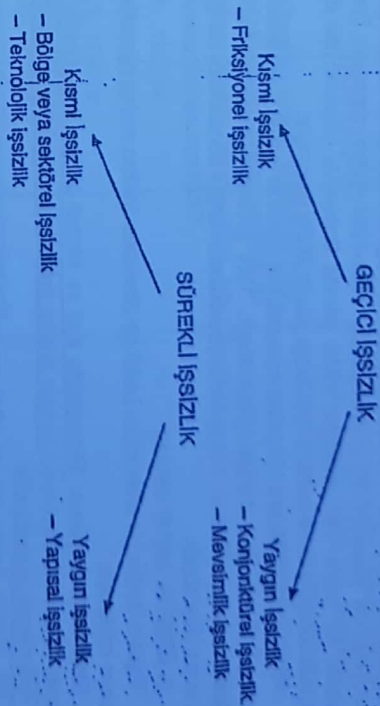
d) **Bölge ve sektör işsizliği:** Belli bir sektörün veya bölgenin geçici bir alan olmaktan çıkması durumunda sektörün üretiminin daralmasına bağlı olarak ortaya çıkan işsizlik türüdür.

e) **Teknolojik İşsizlik:** Uzun süre emek yoğun üretim metodu uygulanmasından sermaye yoğun tekniklere geçilmesi durumunda bir kısım emeğin işsiz kalması ile ortaya çıkan işsizlik türüdür.

f) **Yapısal İşsizlik:** Ekonominin bütün sektörleri ile toplu ve devamlı olarak durgun bir düzeyde kaldığı dönemlerde ortaya çıkan işsizlik türüdür.

g) **Gizli İşsizlik:** Belli bir üretim sektöründe istihdam edilenlerden bir kısmının faaliyetten gelişmesi durumunda üretim hacminde bir daralma meydana gelmemesi sonucu görülen işsizlik türüdür.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerin çoğunda tarımsal üretim alanında yaygındır.

2- **ENFLASYON:** Bir ekonomide fiyatlar genel düzeyinde ortaya çıkan artış-
tır. Tek bir malın fiyatındaki artış enflasyon olarak nitelendirilemez. Bir ekonomi-
deki mal ve hizmetlerin bütüncül bölümünün fiyatları artarsa enflasyon ortaya çıkar.
Fiyatlar genel düzeyi mal ve hizmet fiyatlarının belirli bir dönemdeki tartılı
ortalamasını gösteren indeks değeridir. Fiyatlar genel düzeyi bir indeksle belli-
tılır. Bunun için herhangi bir yılın fiyat düzeyi temel kabul edilerek 100 ile gös-
terilir. Sonra diğer yıllara ait değerler basit bir orantı hesabı ile bu 100 değere
göre değerlendirilir.

Örnek:

Yıllar	Fiyat İndeksi (1995=100)
1995	100
1996	120
1997	175

Örneğe göre 1995 yılı temel (baz) yıldır. 1996 yılında fiyatlar yüzde 20 artmıştır.

$$\text{Enflasyon oranı} = \frac{96 \text{ yılı fiyat indeksi} - 95 \text{ yılı fiyat indeksi}}{95 \text{ yılı fiyat indeksi}} = \frac{120 - 100}{100} = 0,20 = \%20$$

Enflasyon, paranın değerinin azalması ile sonuçlanır. Para değerindeki düşüşü değerlendirmek için hiperenflasyon kavramını açıklamak gerekir.

Hiperenflasyon: Fiyatlar genel düzeyinde çok hızlı artışların yaşandığı dönemdir. Bu dönem nadiren yaşanır. Örneğin 1. Dünya savaşı sonrası Almanya'da yaşanan hiperenflasyonda 1921-1924 yılları arasında fiyatlar yüzde 30 milyar kat artmıştır. 1984 yılında Bolivya'da yaşanan bir diğer hiperenflasyonda ise hatta fiyat artışı yüzde 300'e ulaşmıştır.

Türkiye'de 1983 ile 2004 yılları arasında enflasyon ile işsizlik oranı arasında ters yönlü bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Yani enflasyon oranının düştüğü dönemlerde işsizlik oranı artmış enflasyon oranının arttığı dönemlerde ise işsizlik oranı düşmüştür.

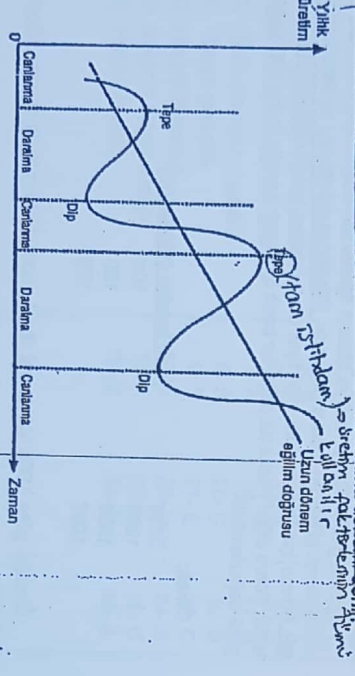
3- ÜRETİM ARTIŞ ORANI

Toplam üretim bir ekonomide belirli bir dönemde üretilen mal ve hizmetlerin toplam miktarıdır.

Ekonomik Büyüme: Ekonominin mal ve hizmet üretime kapasitesindeki artıştır. Ekonomik büyümeyi ülkenin üretim imkanlarının genişlemesi şeklinde de tanımlamak mümkündür.

Bir ülkede üretim hacmi kimi zaman hızla artar, kimi zaman azalma sürecine girer.

→ Üretim hacmindeki artış ve azalış şeklindeki kısa dönemli dalgalanmalara konjonktür denir. Konjonktürün toplam üretimin azaldığı dönemlerde daralma (resesyon) toplam üretimin arttığı dönemlerde ise canlanma dönemi denir.

Şekle göre her daralma dönemini bir canlanma dönemi, her canlanma dönemini bir daralma dönemi takip etmektedir.

Bir konjonktür döneminin canlanma, tepe, daralma ve dip olmak üzere dört evresi vardır. Canlanmanın en son noktasına, tepe, daralmanın en son noktasına ise dip noktası adı verilir. Kimi zaman ekonominin daralmadaki canlanmaya geçişi U dönüşü olarak adlandırılmaktadır.

DEVLET VE MAKRO EKONOMİ

Devletin makro ekonomiyi etkileyebilmek amacıyla kullanabileceği üç araç söz konusudur. Bunlar malîye, para ve arz yönlü politikalardır. Şimdi bu politikaları inceleyelim.

1. MALİYE POLİTİKASI

Devletin topladığı vergiler ve yaptığı harcamalarla ilgili politikalardır. Keynes'in 1930'lu yıllarda önerdiği politikadır. Keynes'e göre ekonomiyi düzenlemek için devletten çıkarabilmek için devlet vergileri azaltmalı ve veya harca-
maları arttırmalıdır. Yani genişlemeci malîye politikası uygulanmalıdır.

→ Enflasyonist bir dönemde ise devlet enflasyon oranını düşürebilmek için vergileri artırmalı ve veya harcamaları kısmalıdır. Yani daraltıcı malîye politikası uygulanmalıdır.

2. PARA POLİTİKASI

Merkez Bankasının ekonomideki para miktarını kontrol edebilmek amacıyla aldığı önlemlerdir. Bu politika ile devlet para miktarının, fiyatlar genel düzeyini, faiz oranlarını ve döviz kurunu etkileyerek, işsizlik ve üretim üzerinde etkilerinin bulunduğunu kabul etmektedir.

3. ARZ YÖNLÜ POLİTİKALAR

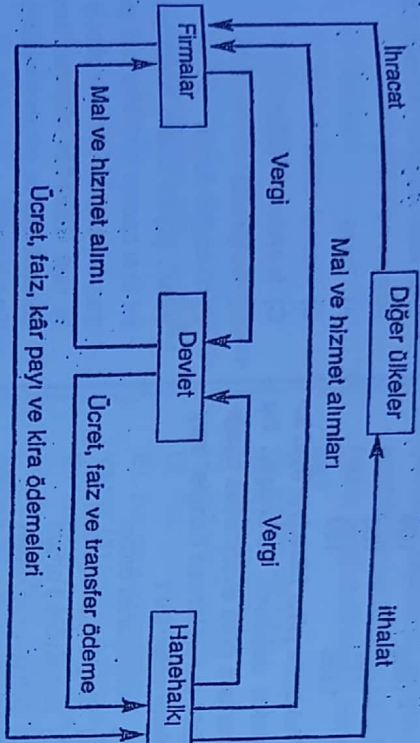
Devletin toplam talebi artırmak yerine üretimi artırmaya yönelik politikalarıdır. Bunu savunan iktisatçılar para ve malîye politikalarının konjonktür dalgalanmalarını yumuşaltamayacağını ileri sürerler.

→ Büyümeyi özendirici arz yönlü politikaların üzerinde durduğu politikalar birisi ve en önemlisi ülkedeki vergi sistemidir. Vergi oranları düşürülerek çalışma isteği, tasarruf ve yatırımlar artırılabilir.

MAKRO EKONOMİNİN BİLEŞENLERİ

Makro iktisat ekonomideki dört grubun davranışları üzerinde durmaktadır. Hanehalklar (işletmeler (özel sektör), devlet (kamusal sektör), ve diğer ülkeler (uluslararası sektör))

Devresel Akım Diyagramı ekonomideki dört sektör tarafından elde edilen gelir ve yapılan harcamaları gösteren diyagramdır. Bu dört birim arasındaki karşılıklı ekonomik ilişkileri görebilmenin en kolay yolu bu diyagramdır.

Yukarıdaki basit devresel akım diyagramının ortaya koyduğu önemli bir gerçek şudur. Ekonomide birisinin yaptığı harcaması mutlaka bir başkasının geliri oluşturmaktadır.

Transfer ödemeleri: Devletin, mal, hizmet veya işgücü karşılığı olmaksızın hanehalklarına yaptığı ödemelerdir.

ÜNİTE İLE İLGİLİ SORULAR

1. Dünya ekonomik tarihinde "Büyük Bunalım" dönemi olarak bilinen dönem hangi yıllar boyunca devam etmiştir?
 A) 1920'ler
 B) 1930'lar
 C) 1940'lar
 D) 1950'ler
 E) 1960'lar
YANIT (B) Dünya ekonomilerinde çok büyük bir ekonomik daralmanın ve yüksek işsizliğin yaşandığı Büyük Bunalım dönemi 1929'da başlamış ve 1930'lu yıllar boyunca devam etmiştir.
2. Aşağıdakilerden hangisi, Keynes'in görüşlerine ilişkin yanlış bir ifadedir?
 A) İstihdamı belirleyen temel faktör toplam taleptir.
 B) Ekonomiye devlet müdahalesi gereklidir.
 C) Ekonomide en etkili politika maliye politikasıdır.
 D) Bırakınız yapmalar - bırakınız geçişler felsefesini savunur.
 E) Ücretler esnek olmadığı için istihdamı belirlemede yeterli değildir.
3. Ekonomide makro ekonomi dönemi aşağıdaki iktisatçılardan hangisi ile başlamıştır?
 A) David Ricardo
 B) Adam Smith
 C) John Maynard Keynes
 D) Alfred Marshall
 E) Thomas Malthus
YANIT (C) 1929'da yaşanan büyük bunalım sonucu klasik iktisadi düşünce çökmüştür. Ekonomide ciddi boyutta talep yetersizliği ortaya çıktı ve görülmüştür. Keynes'in devletin ekonomiye müdahalesi ile makro ekonomik dönem başlamıştır.
4. "Bırakınız yapmalar" bırakınız geçişler, "Klasik modellerin kabul ettiği bir felsefedir. Keynes ise bu felsefenin tamamen zıddı olan devlet müdahalesini savunur."

4. Aşağıdakilerden hangisi makro iktisadın ilgi alanına girmez?
- A) Sosyal refahın maksimum olarak, uzun dönem, ekonomik büyüme oranının belirlenmesi
- B) Ekonomik faaliyet hacminde bir dönemden diğerine geçişinde işsizlik oranındaki değişimlerin değerlendirilmesi
- C) Enflasyon oranını en aza indirmek için kullanılması gereken işsizlik oranı
- D) Firmada kar maksimizasyonu sağlayan üretim miktarının belirlenmesi
- E) Uzun dönemde enflasyonu düşürmeye yönelik para politikalarının üretim üzerindeki etkisi

YANIT (D) Firmaların kar maksimizasyonu ya da tüketicilerin fayda maksimizasyonu gibi tek tek ekonomik birimleri ilgilendiren konular mikro ekonominin inceleme alanına girer.

5. Cari ücret haddinde çalışmak istek ve kabiliyetinde olup iş bulamayanların oluşturduğu duruma ne ad verilir?
- A) İstihdam
- B) Tam istihdam
- C) İşsizlik
- D) Aşırı istihdam
- E) Maksimum istihdam
- YANIT (C)** Bir ülkede çalışmak isteyip de iş bulamayanlar yani işsizler o ülkede eksik istihdamın varlığını ortaya koyar.
6. Belli bir üretim sektöründe gerçek emekten daha fazla emeğin istihdam edilmesi durumunda ortaya çıkan işsizliğe ne ad verilir?
- A) Yapısal işsizlik
- B) Gizli işsizlik
- C) Frikسیونel işsizlik
- D) Mevsimlik işsizlik
- E) Teknolojik işsizlik
- YANIT (B)** Bu işsizlik türünde üretim kolunda istihdam edilenlerden bir kısmı faaliyetten çekildiği zaman üretimin hacminde herhangi bir daralma meydana gelmez bu durum gizli işsizliği ifade eder.

Yıllar	Fiyat Endeksi
--------	---------------

1996	100
1997	160
1998	180

Yukarıda yıllar itibarıyla fiyat endeksi değerleri verilmiştir. Bu verilere göre ekonomide aşağıdaki durumlardan hangisi meydana gelmiştir?

- A) Deflasyonist ortam
- B) Stagflasyonist ortam
- C) Resesyonist ortam
- D) Enflasyonist ortam
- E) Hiperenflasyonist ortam

YANIT (D) Verilere göre fiyatlar genel seviyesi yıldan yıla yüzde 60 ve yüzde 80'lik bir artış göstermiştir. Bu durum ülkede enflasyonist ortamın varlığını gösterir. Eğer yıllar itibarıyla artışlar çok yüksek oranlarda örneğin haftalık fiyat artışı bile yüzde 300'lere ulaşmış olsaydı hiperenflasyonist ortam oluşacaktı.

8. Bir ekonomide üretim hacmindeki kısa dönemli dalgalanmalara ne ad verilir?
- A) Trend
- B) Rastasal etkiler
- C) Mevsimsel etkiler
- D) Konjonktür
- E) Durağan durum

YANIT (D) Bir ülkede üretim hacmi kendi zaman hızlı artışlarını zamanla azalma sürecine girer. İşte reel GSMH'da gözlenen kısa dönemli artış ve düşüşlere konjonktür adı verilir.

9. Devletin toplam talebi artırmak yerine üretimini arttırmaya yönelik politikalarına ne ad verilir?
- A) Maliye politikası
- B) Para politikası
- C) İstikrar politikası
- D) Büyüme politikası
- E) Aız yönlü politikalar

YANIT (E) Bu politikalar büyümeyi özendirici yönde olduğundan en önemli konularından birisi ülkedeki vergi sistemidir. Bu sistemde vergi oranları düşürülerek gelişme istegini tasarrufları ve yatırımları teşvik edecek şekilde re-forma tabi tutulur.

10. I- İşsizlik

II- İstihdam düzeyi

III- Enflasyon

IV- Siyasi istikrar

V- Firma dengesi

Yukarıdakilerden hangileri makro iktisadın ilgi alanına giren temel konulardan birisi değildir?

- A) I, II ve III
B) I, II, III ve IV
C) I, II ve V
D) IV ve V
E) Yalnız IV

YANIT (D) Makro iktisadın ilgi alanına giren temel konular işsizlik ve istihdam, enflasyon ve büyüme konularıdır. Firma dengesi gibi konular ise mikro iktisadın konularıdır.

11. Çalışma ve gelir sağlama karârında olan bireylerin hizmetlerinden yararlanılmak üzere çalıştırılmasına ne ad verilir?

- A) İşsizlik
B) İşsizlik oranı
C) İstihdam
D) Konjonktür
E) Ekonomik daralma

YANIT (C) İstihdam, çalışma karârında olan bireylerin çalıştırılmasıdır. Buradaki çalıştırma sözcüğü gönüllü çalışma anlamını taşımaktadır.

12. Devletin topladığı vergiler ve yaptığı harcamalar ile ilgili politika aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maliye politikası
B) Para politikası
C) Arz yönlü politika
D) Faiz politikası
E) Dış ekonomi politikası

YANIT (A) Maliye politikası devletin vergileri ve harcamaları aracılığı ile yürüttüğü politikasıdır. Bu politika 1930'larda Keynesyen görüşle birlikte ortaya atılmıştır.

13. Aşağıdaki işsizlik türlerinden hangisi kısmi ve geçici olup, yer ve meslek değiştirme sürecinde ortaya çıkar?

- A) Friktsiyonel işsizlik
B) Konjonktürel işsizlik
C) Gizli işsizlik
D) Yapısal işsizlik
E) Mevsimlik işsizlik

14. Ekonominin bütün sektörleri ile toplu ve devamlı olarak durgun bir düzeyde kaldığı dönemlerde ortaya çıkan işsizlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Konjonktürel işsizlik
B) Yapısal işsizlik
C) Friktsiyonel işsizlik
D) Arzlı işsizlik
E) Bölge veya sektör işsizliği

15. Bir ekonomide fiyatlar genel düzeyinde çok hızlı artışların yaşandığı döneme ne ad verilir?

- A) Hiperenflasyon
B) Enflasyon
C) İlmî enflasyon
D) Sürekli enflasyon
E) Maliyet enflasyonu

16. Ekonomide bir dönemden bir sonrakı döneme geçildiğinde mal ve hizmet üretme kapasitesinde meydana gelen artışa ne ad verilir?

- A) Ekonomik daralma
B) Ekonomik büyüme
C) Reesyon dönemi
D) Depresyon dönemi
E) Gerileme dönemi

17. Ekonomide daha az mal ve hizmetin üretildiği yani toplam üretimin azaldığı dönem konjonktürün hangi evresinde yaşanır?

- A) Canlanma
B) Genişleme
C) Refah
D) Reesyon
E) İyileşme

18. I- Daralma (Reesyon)

II- Canlanma

III- Tepe

IV- Dipe

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri konjonktürün evreleridir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I, II ve III
E) I, II, III ve IV

19. Aşağıdakilerden hangisi devletin uyguladığı politikalara yönelik yanlış bir ifadedir?

- A) Maliye politikası vergiler ve harcamalar politikasıdır.
B) Para politikası merkez bankası aracılığı ile ekonomideki para miktarına müdahale ederek üretim düzeyini etkileme politikasıdır.
C) Devletin toplam talebi artırmak yerine üretimi artırmaya yönelik politikaları arz yönlü politikalarıdır.

YANIT (D) Ekonomik enflasyonist bir dönemde ise devlet daraltıcı maliye politikası uygular. Ekonomik deflasyonist bir dönemde ise devlet daraltıcı maliye politikası uygular.

20. Devletin mal, hizmet ve işgücü karşılığı olmaksızın halklarına yaptığı ödemelere ne ad verilir?

- A) Reel harcamalar
B) Örtük ödeme
C) Transfer ödemeleri
D) Cari harcamalar
E) Açık ödemeler

YANIT ANAHTARI

- 13- A 14- B 15- A 16- B
17- D 18- E 19- E 20- C

ÜNİTE 12

MİLLİ GELİR MUHASEBESİ

Önle ile ilgili bilgi: Bu ünitede GSMH hesaplamaları GSMH'nin ölçülmesinde karşılaşılan sorunlar ve fiyat değişimlerinin etkileri ayrı ayrı ele alınacaktır.

Araştırma	-
Final-Bütçeleme	2

MİLLİ GELİR HESAPLARI

MİLLİ Gelir Muhasebesi

Bir ekonomide belirli bir dönemde gerçekleştirilen ekonomik faaliyetlerin ölçüm sistemidir.

Bu ölçüm sisteminin sonuçları Türkiye'de Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından oluşturulmakta ve kamuoyuna sunulmaktadır.

Tüm ekonomik faaliyetlerin genel bir özetini ise milli gelir hesapları sunmaktadır. Bunun yanı sıra milli gelir hesapları üretim, gelirler ve harcamalar açısından karşılaştırmalı etkileşimleri de göstermektedir.

Tüm hesaplamalarda ölçüt olarak mal ve hizmetlerin fiyatları kullanılmaktadır.

Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) ^{Gayri Safi Milli}

Bir ekonomide belirli bir dönemde üretilen tamamlanmış (nihai) mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları ile ifade edilen değerleri toplamıdır. GSMH ülkenin genel ekonomik performansının değerlendirilmesinde kullanılır. Buna göre 2005 yılı sonunda Türkiye'nin GSMH'si 486,4 milyar TL'dir.

GSMH'nin ölçülmesinde karşılaşılan sorunlar

1- Gayri safi milli hasıla hesaplanırken çifte sayımdan yani aynı türünü iki kez GSMH hesaplarına dahil etmekten kaçınmak gerekir. Çünkü ara mal dediğimiz bazı mal ve hizmetler diğer bazı mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılır. Eğer bu tür mal ve hizmetleri de GSMH hesaplarına katarsak çift kayıt hatasına düşmüş oluruz. Bu nedenle hesaplamalarda yaratılan katma değerler toplamı dikkate alınmalıdır.

Katma değer her üretim aşamasında ara malların değerine yapılan ilave-

dir. GSMH hesaplanırken ya üretim aşamalarında gerçekleştirilen katma değerlerin toplamı ya da sadece tamamlanmış mal ve hizmetlerin değerleri toplamı dikkate alınır. Zaten katma değerlerin toplamı tamamlanmış mal ve hizmetlerin fiyatını verir.

2- Bazı mal ve hizmetlerin piyasalar aracılığı ile satılmaması bunların değerlerini belirlemede güçlük yaratır. Örneğin devletin emniyet, millî savunma, eğitim gibi hizmetleri hiçbir piyasada alınıp satılmamaktadır. İktisatçılar ve istatistikçiler bu tür mal ve hizmetleri maliyetleri ile değerlendirecek GSMH'ye dahil ederler.

3- Pratik nedenlerle bazı tamamlanmış mal ve hizmetlerin GSMH hesaplarına dahil edilmemesi yararlı olmaktadır. Örneğin; ev hanımları tarafından gerçekleştirilen hizmetler pazarlaması yapılmadığından GSMH'ye dahil edilemez. Çünkü parasal anlamda gerçek değeri tahmin edilemez.

4- Tamamıyla finansal (mali) nitelikte olan işlemlerde GSMH hesaplarına dahil edilemez. Kamu kesimi ile özel kesimin transfer ödemeleri ile menkul kıymetlerin alım ve satım işlemleri GSMH'ye dahil edilmeyen hesaplar içinde yer alır. Devletin transfer ödemeleri devletin üretime katılmayan kişilere yaptığı ödemelerdir. Özel kesimin transfer ödemeleri ise bağışlar ve kişi veya kuruluşlardan başka bir kişi veya kuruluşa fon aktarılmasıdır.

5- İkinci el malların satışı da GSMH hesaplamalarında dikkate alınmaz. Çünkü bu mallar ikinci el piyasada tekrar satılması durumunda ikinci kez sayılmış olur ve GSMH gerçeğinden fazla çıkar.

6- GSMH o ülke vatandaşlarının sahip olduğu üretim faktörleri tarafından gerçekleştirilen üretimin değerini ifade etmektedir. Bu durumda GSMH'nin bir kısmı yurtdışında üretilen mal ve hizmetlerden oluşurken bir kısmı da yurtdışında üretilmesine rağmen GSMH hesapları dışında kalmaktadır. Örneğin, bir Türk man firmasının Türkiye'de elde ettiği kâr Türkiye GSMH'na dahil edilirken, bir Al-edilmekte, Alman GSMH'na katılmaktadır. Bu nedenle üretim faktörlerinin mülkiyetinin kimde olduğuna bakılmaksızın o ülke sınırları içinde üretilen tamamlanmış mal ve hizmetlerin toplam değerini gösteren ve gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) olarak adlandırılan bir alternatif tanım geliştirilmiştir. Günümüzde birçok ülke için GSMH ve GSYİH arasındaki fark oldukça küçüktür.

GSMH'nin HESAPLANMASI

GSMH üç farklı yöntemle hesaplanır.

1- Üretim kesimlerinin yarattığı mal ve hizmetlerin toplamı açısından hesaplanması:

Bu yöntemle göre GSMH kesimlerden her birinin kaynağına kadar gidip bir yıl içinde yaratılan değerlerin toplamı alınır.

2- Gelir oluşumu açısından hesaplanması:

Bu yöntemde gelir oluşumu veya gelir dağılımı yönünden hesaplamaya yapılırken izlenecek yol gelirlerin ayrı ayrı tespiti ve toplamının alınmasıdır.

Üretim faaliyetlerine katılım sonucunda elde edilen ücret, faiz, kar ve rant gelirlerinin toplamı o ülkede elde edilen gelirleri vermektedir.

Bu yöntemle GSMH hesaplamasına geçilmeden önce bazı kavramların tanımını vermek yararlı olacaktır.

Milli Gelir (MG): Üretim faktörlerinin gelirlerinin toplamıdır. Milli gelir bir ülkedeki fertlerin satın alma gücünü verir.

Safi Milli Hasıla (SMH): Bir ülkenin net üretim gücünü gösteren değerdir.

Amortismanlar: Sermaye mallarında meydana gelen aşınma ve eskimenin parasal değeridir.

Dolaylı Vergiler: Bir mal veya hizmet satın alındığı zaman ödenen vergidir. Örneğin; satış vergisi, katma değer vergisi, üretim vergisi gibi.

Dolaysız Vergiler: Araya hiç bir aracı girmeksizin kişinin kendi beyanına göre yapılan ödemelerdir. Örneğin; gelir vergisi.

Kişisel Gelir: Milli gelirden dağıtılmayan şirket karları sosyal güvenlik ödemelerinin çıkarılması, kamu ve özel sektör transfer ödemelerinin eklenmesi ile bulunur.

Kullanılabilir Gelir: Kişinin bir dönemde elde ettiği net gelirdir. Kişisel gelirden dolaysız vergiler çıkarıldıktan sonra kalan kısımdır.

Kişi Başına Milli Gelir: Mevcut milli gelir değerinin nüfusa bölünmesi ile bulunur ve bir refah ölçütü olarak kullanılan değerdir.

Bu kavramları formüle edecek olursak; $GSMH$

$GSMH = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr} + \text{Dolaylı vergiler} - \text{Amortismanlar}$

$SMH = GSMH - \text{Amortismanlar}$

Yani $SMH = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr} + \text{Dolaylı vergiler}$

$MG = SMH - \text{Dolaylı vergiler}$

Yani $MG = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr}$

$\text{Kişisel Gelir} = MG - (\text{Dağıtılmayan Karlar} + \text{Sosyal güvenlik primleri}) +$

$\text{Transfer ödemeleri}$

$\text{Kullanılabilir Gelir} = \text{Kişisel Gelir} - \text{Dolaysız vergiler}$

3- Harcamalar açısından hesaplanması:

Tamamlanmış tüm mal ve hizmetlere yapılan harcamaların toplamı $GSMH$ 'yi verir. Bu harcamalar dört kısma ayrılır.

Tüketim Harcamaları (C): Kişilerin gereksinimlerini karşılayan mal ve hizmetlere yaptıkları harcamalardır.

Yatırım Harcamaları (I): Firmaların ve devletin yeni tesisat ve teçhizat ile yeni binalara yaptıkları harcamalar, stoklardaki artışlar ve kişilerin yeni ev yaptırmak için harcadıkları miktarların toplamıdır.

Bir ülkedeki net yatırım miktarı ise gayri safi yatırımlardan amortismanların düşülmesi ile bulunur.

Net yatırımların pozitif olması durumunda sermaye stoğundaki artışa bağlı olarak üretken kapasite artar.

Net yatırımların negatif olması durumunda ise sermaye stoğundaki azalışa bağlı olarak üretken kapasite azalır.

Kamu Harcamaları (G): Devletin mal ve hizmet alımları için yaptığı harcamalar toplamıdır.

Net İhracat (EX-IM): İhracat gelirleri ile (EX) ithalat harcamaları (IM) arasındaki farktır.

Bu kavramlar paralelinde $GSMH$ şu şekilde formüle edilir.

$$GSMH = C + I + G + (EX - IM)$$

FİYAT DEĞİŞMELERİ VE GSMH

NOMİNAL (CARİ) FİYATLARLA GSMH: Hesaplama yapılan dönemde piyasada geçerli olan fiyatların kullanılması ile bulunan $GSMH$ değeridir.

Bir ülkede enflasyonun söz konusu olması durumunda cari fiyatlarla $GSMH$ gerçek durumu yansıtmayacaktır. İktisatçılar fiyat değişimlerinin etkisini giderebilecek farklı yollar önermişlerdir. Bunun için bir temel (baz) yıl seçilir ve tüm mal ve hizmetlerin değeri bu baz yıldaki fiyat ile ifade edilir.

REEL (SABİT) FİYATLARLA GSMH: Belirli bir yılın fiyatları esas alınarak hesaplanan $GSMH$ değeridir. Reel $GSMH$ fiyat değişimlerinin etkisinden arındırılmış durumdaki $GSMH$ rakamıdır.

Cari fiyatlarla ifade edilen bir grup mal ve hizmetin değerinin aynı mal grubunun sabit fiyatlarla ifade edilen değerine oranına ise **fiyat indeksi** adı verilir. Bu indeks yoluyla nominal değerler reel değerlere dönüştürülür.

Nominal $GSMH$ rakamlarını reel $GSMH$ rakamlarına dönüştürmek amacıyla kullanılan özel fiyat indesine ise **$GSMH$ deflatörü** denir:

$$GSMH \text{ Deflatörü} = \frac{\text{Nominal GSMH}}{\text{Reel GSMH}}$$

$$\text{Reel (sabit fiyatlarla) GSMH} = \frac{\text{Nominal GSMH}}{GSMH \text{ Deflatörü}}$$

$$\text{Reel (sabit fiyatlarla) GSMH} = \frac{\text{Nominal (Cari Fiyatlarla) GSMH}}{\text{Fiyat İndeksi}}$$

$GSMH$ 'NİN KULLANIMINDAKİ SINIRLAR

$GSMH$ ve bununla ilgili diğer milli gelir kavramları çok yararlı birer ölçüt olmalarına karşın ekonomik refahla ilgili en iyi ölçütler konumunda değildir. Bu rakamlarla ilgili sakıncalar şu şekilde sıralanabilir.

1- $GSMH$ ve bununla ilgili diğer milli gelir kavramları ülkenin nüfusu bilinmediği müddetçe pek fazla anlam ifade etmezler. Örneğin bir ülkenin $GSMH$ 'sının 50 trilyon lira nüfusunun 10 milyon kişi olması ile $GSMH$ 'sının 50 trilyon lira, nüfusunun 50 milyon kişi olması çok farklı anlamlara gelmektedir.

5. Bir ekonomide ücret, faiz, rant, kar gelirleri sırasıyla 10, 15, 20 ve 50 birimdir. Bu ekonomide

amortismanlar 20 birim dolaylı vergiler ise 5 birimdir. Bu verilere göre SMH değeri kaç birim olacaktır?

- A) 120 B) 100 C) 95
D) 80 E) 70

YANIT (B) Gelir yaklaşımına göre SMH'nin formülü şöyledir.

SMH = GSMH - Amortismanlar

SMH = Ücret + Faiz + Rant + Kar

+ D.lı vergiler

SMH = 10 + 15 + 20 + 50 + 5

SMH = 100'dür.

6. Yıllar Nominal GSMH Fiyat İndeksi

1998	500	100
1999	900	300

Yukarıdaki verilere göre 1998 ve 1999 yılları reel GSMH değerleri sırasıyla kaçtır?

- A) 5, 9 B) 9, 5
C) 9, 3 D) 3, 5
E) 5, 3

YANIT (E) Reel GSMH şu şekilde hesaplanır.

$$\text{Reel GSMH} = \frac{\text{Nominal GSMH}}{\text{Fiyat İndeksi}} \times 100$$

$$\text{Reel GSMH}_{(98)} = \frac{500}{100} \times 100 = 5$$

$$\text{Reel GSMH}_{(99)} = \frac{900}{300} \times 100 = 3$$

7. Cari fiyatlarla ifade edilen bir grup mal ve hizmetin değerinin aynı mal grubunun sabit fiyatlarla hesaplanan değerine oranına ne ad verilir?

- A) Fiyat İndeksi
B) Fiyatlar genel düzeyi
C) Cari fiyat
D) Reel fiyat
E) Nominal fiyat

YANIT (A) Fiyat indeksinin en önemli fonksiyonu cari fiyatlarla ifade edilen nominal değerleri sabit fiyatlarla ifade edilen reel değerlere dönüştürmektir.

8. Aşağıdakilerden hangisi harcamaya yaklaşımına göre GSMH'nin formülüdür?

- A) $\text{GSMH} = C + I$
B) $\text{GSMH} = C + I + G$
C) $\text{GSMH} = C + I + G + \text{EX} - \text{IM}$
D) $\text{GSMH} = C + I + G - \text{EX} + \text{IM}$
E) $\text{GSMH} = C - I - G - \text{EX} - \text{IM}$

YANIT (C) Tüketim harcamaları (C), yatırım harcamaları (I), kamu harcamaları (G) ve net ihracat (EX - IM) değerleri toplamı gayrisafi millî hasılayı verir.

$\text{GSMH} = C + I + G + (\text{EX} - \text{IM})$

9., 10., 11. ve 12. soruları aşağıdaki tabloya göre cevaplayınız.

SMH	800 TL
Amortismanlar	5 TL
Dolaylı Vergiler	30 TL
Dolaysız Vergiler	50 TL
Transfer Ödemeleri	10 TL
Sosyal Güvenlik Prim.	5 TL
Değirilmeyen Karlar	10 TL

9. Gayri safi millî hasıla değeri kaçtır?

- A) 800 B) 805 C) 850
D) 720 E) 770

YANIT (B)

$\text{GSMH} = \text{SMH} + \text{Amortismanlar}$

$\text{GSMH} = 800 + 5 = 805 \text{ TL}$

10. Millî gelir değeri kaçtır?

- A) 770 B) 740 C) 810
D) 750 E) 850

YANIT (A)

Millî gelir = SMH - Dolaylı vergiler

Millî gelir = 800 - 30 = 770 TL

11. Kişisel gelir değeri kaçtır?

- A) 775 B) 700 C) 765
D) 815 E) 525

YANIT (C)

Kişisel Gelir = Millî Gelir - (Dağıtılmayan Karlar + Sosyal Güvenlik Primleri) + Transfer Ödemeleri

Kişisel Gelir = 770 - (10 + 5) + 10

Kişisel Gelir = 770 - 15 + 10

Kişisel Gelir = 765 TL

12. Kullanılabilir gelir değeri kaçtır?

- A) 720 B) 735 C) 740
D) 715 E) 815

YANIT (D)

Kullanılabilir gelir = Kişisel Gelir - Dolaysız Vergiler

Kullanılabilir gelir = 765 - 50

= 715 TL

13. Bir ekonomide belirli bir dönemde gerçekleştirilen ekonomik faaliyetlerin ölçüm sistemi ne ne ad verilir?

- A) Maliyet muhasebesi
B) Muhasebe denetimi ve mali analiz
C) Millî gelir muhasebesi
D) Yönetim muhasebesi
E) Finansal muhasebe

14. Bir ülke sınırları içerisinde üretilen tamamlanmış mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları ile ifade edilen değerleri toplamına ne ad verilir?

- A) Millî Gelir
B) Kişisel Gelir
C) Safi Millî Hasıla
D) Gayri Safi Millî Hasıla
E) Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

Gelir (Y)	Tüketim (C)	Tasarruf (S)	Ortalama Tasarruf eğilimi (APS)
0	30	-30	0
100	100	0	0.15
200	170	30	0.20
300	240	60	0.22
400	310	90	0.24
500	280	120	0.25
600	450	150	0.26
700	520	180	

Örneğin gelir 100 lira iken;

$$APS = \frac{0}{100} = 0 \text{ dir.}$$

Gelir 200 lira iken;

$$APS = \frac{30}{200} = 0.15 \text{ olacaktır.}$$

Marjinal Tasarruf Eğilimi (MPS)

Gelirdeki değişimin tasarruflarda yaratacağı değişmeyi ifade eder. Yani tasarruflardaki değişimin gelirdeki değişmeye oranıdır.

$$MPS = \frac{\text{Tasarruflardaki değişim}}{\text{Gelirdeki değişim}} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

Marjinal tasarruf eğilimi tasarruf fonksiyonunu eğilimli gösterir.

Örneğimize göre gelirdeki her 100 TL liralık artış karşısında tasarruflar 30 TL lira artmaktadır. Bu durumda gelir artışının yüzde 30'u tasarruflara ayrılmaktadır.

Gelir (Y)	Tüketim (C)	Tasarruf (S)	Marjinal Tasarruf eğilimi (MPS)
0	30	-30	
100	100	0	0.30
200	170	30	0.30
300	240	60	0.30
400	310	90	0.30
500	380	120	0.30
600	450	150	0.30
700	520	180	0.30

Örneğin gelir 300 liradan 400 liraya yükseldiğinde

$$MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y} = \frac{80 - 60}{400 - 300} = \frac{20}{100} = 0.20 \text{ olacaktır.}$$

Marjinal tasarruf eğilimi tasarruf fonksiyonunun eğilimi olduğundan tasarruf fonksiyonunun eğilimi her noktada 0.30 olacaktır.

Tüketim ve tasarrufları bir tablo ile gösterecek olursak;

Y	C	S	APC	APS	MPC	MPS
0	30	30	1	0	0.70	0.30
100	100	0	0.85	0.15	0.70	0.30
200	170	30	0.80	0.20	0.70	0.30
300	240	60	0.78	0.22	0.70	0.30
400	310	90	0.76	0.24	0.70	0.30
500	380	120	0.75	0.25	0.70	0.30
600	450	150	0.74	0.26	0.70	0.30
700	520	180				

Tüketim ve tasarruflarla ilgili şu genellemelere varılır.

-Gelir düzeyi arttıkça tüketim harcamaları artar.

-Gelir düzeyi arttıkça tasarruflar artar.

-Gelir düzeyi sıfır ile otonom tüketim 30 TL otonom tasarruf (negatif tasarruf) -30 TL'dir.

-Gelir düzeyi arttıkça ortalama tüketim eğilimi azalır, ortalama tasarruf eğilimi artar.

-Bir ekonomide ortalama tüketim eğilimi (APC) ile ortalama tasarruf eğilimi (APS)'nin toplamı 1'e eşittir.

$$APC + APS = 1$$

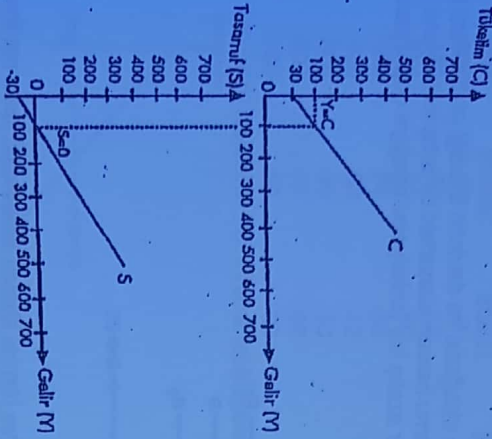
-Bir ekonomide gelir düzeyi arttıkça marjinal tüketim eğilimi (MPC) pozitif ve birden küçüktür.

-Bir ekonomide gelir düzeyi arttıkça marjinal tasarruf eğilimi (MPS) pozitif ve birden küçüktür.

-Bir ekonomide marjinal tüketim eğilimi (MPC) ile marjinal tasarruf eğilimi (MPS)'nin toplamı 1'e eşittir.

$$MPC + MPS = 1$$

Aşağıdaki grafiklerde tüketim ve tasarruf fonksiyonları görülmektedir.

TÜKETİMİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

Tüketim harcamalarını belirleyen en önemli faktör kullanılabilir (harcanabilir) gelirdir. Ancak bu faktörün dışında tüketim harcamalarını şu faktörler etkiler.

1. SERVET: Hanehalklarının sahip olduğu varlıkların değeridir. Örneğin; kişinin sahip olduğu evi, otomobil, mevduat hesabı, hisse senetleri gelecekte elde edilmesi beklenen gelirdir.

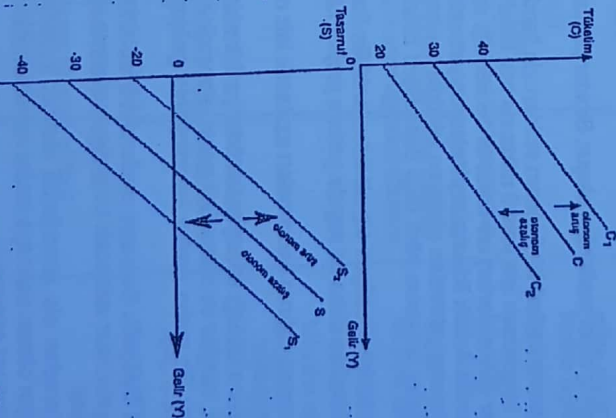
Bu faktörlerde meydana gelecek bir artış tüketim harcamaları miktarını artıracaktır. Servetinde meydana gelecek bir azalış ise tüketim harcamalarını azaltacaktır.

Tüketicinin serveti harcanabilir gelirin dışında bir faktör olduğundan servette meydana gelen bir değişime tüketim ve tasarrufta otonom değişimler yaratmaz. Örneğin; tüketicilerin servetlerinin değeri arttığı zaman cari gelirlerinin daha büyük bir kısmını tüketime ayıracakları için tüketim fonksiyonu paralel olarak yukarıya kayacak yani otonom bir artış söz konusu olacaktır. Daha az tarassuf ettiklerinden dolayı da tasarruf fonksiyonu paralel olarak aşağıya kayacak. Yani tasarruflarda otonom bir azalış olacaktır.

2. BEKLEYİŞLER: Tüketimi belirleyen bir diğer önemli faktörde gelecekteki gelir, fiyatlar ve servete ilişkin beklentilerdir. Örneğin; ekonomide bir durgunluk bekleniyorsa tüketiciler işlemleri kaybedecekleri yolunda bir beklenti içinde olursa tüketim harcamalarını kısacaklar ve dolayısıyla daha fazla tasarrufta bulunacaklardır. Bu nedenle tüketim fonksiyonu paralel olarak aşağıya kayacak yani tüketimde otonom bir azalış meydana gelecek, tasarruf fonksiyonu ise paralel olarak yukarıya kayacak ve tasarruflarda otonom bir artış olacaktır.

Beklentiler geleceğe ilişkin subjektif görüşlerdir. Dolayısıyla bunları ölçmek son derece güçtür. Ülkemizde TC. Merkez Bankası İktisadi Yönelim Anketi adı altında periyodik olarak her ay beklentilerin tespit etmeye ve izlemeye çalışılmaktadır.

3. DEMOGRAFİK UNSURLAR: Diğer koşullar sabitken nüfustaki artışların tüketimi artıracığı düşünülebilir. Nüfus büyüdüğündeki bir artış otonom tüketimi artırır. Nüfusun yaş bileşimi ise tüketim fonksiyonunun eğimini değiştirir. Örneğin genç nüfusun daha çok dayanıklı tüketim malları için harcama yaptığı ve yaşlı nüfusa göre genç nüfus grubunda marjinal tüketim eğiliminin daha yüksek olduğu bilinmektedir.

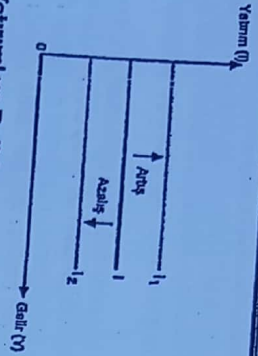
Yukarıdaki grafikte de görüldüğü gibi otonom tüketimdeki bir artış aynı anda otonom tasarruflarda da eşit bir azalışa neden olacaktır.

YATIRIMLAR

Analizimizi basitleştirmek açısından yatırımların otonom olduğunu yani cari gelir düzeyinden bağımsız olduğunu kabul edeceğiz.

Otonom yatırımlar: yatırım harcamalarının gelirden bağımsız olmasıdır. Bu durumda gelir artsa da azalsa da otonom yatırım harcamaları etkilenmeyeceğinden yatırım fonksiyonu (I) yatay eksene paralel bir doğru olacaktır.

Yatırımların arttığı bir durumda fonksiyon yukarıya kayacak yatırımların azaldığı durumda ise fonksiyon aşağıya kayacaktır.

Yatırımları Belirleyen Faktörler

Yatırım harcamaları işletmelerin sermaye mallarına ve stoklara yaptıkları harcamalardır.

Stoklar henüz satılmamış nihai mallardan oluşur. Stoklar planlanmamış ve ya planlanmış olabilirler.

Planlanmış stoklar (envanterler) bir firmanın stoklarında ileride yoğunlaşmasında bekledikleri talebi karşılamak için yeterli miktarda mal bulundurmalarıdır. Planlanmamış stoklar (envanterler) ise firmanın hedeflediği satış süreçleri, faktörlerle ilgilidir. Planlanmış yatırımları etkileyen faktörler şunlardır:

1. **Faiz Oranı:** Bir yatırım fırsatının kârı olup olmadığını belirleyen temel faktör faiz oranıdır.

Faiz oranı borçlanılan fonların maliyeti olarak tanımlanabilir. Borçlanmanın maliyeti yani faiz oranı yükselirse daha az sayıda yatırım projesi kârlı hale gelecektir.

Faiz oranı yükseldiği zaman yatırım harcamaları azalacak faiz oranı düştüğünde zaman ise yatırımlar artacaktır.

2. **Beklenen Kâr:** Beklenen kârı etkileyen faktörler yeni firmaların piyasaya girişi, politik istikrarsızlık, vergiler ve dünyadaki genel ekonomik koşullardır.

3. **Teknolojik Değişim:** Bir malın üretim teknolojisinin gelişmesi yatırım harcamalarını artırır.

4. **Sermaye Mallarının Maliyeti:** Sermaye mallarının fiyatı arttıkça beklenen kârı azalacağı için yatırımlar azalacak sermaye mallarının fiyatı düştüğünde ise yatırımlar artacaktır.

Ekonomiğin bütününden ele alındığında mevcut kapasitenin daha yüksek bir oranın kullanılıyor olması sermaye mallarının üretiminin artması ve üretken kapasitenin artmasına yol açacaktır.

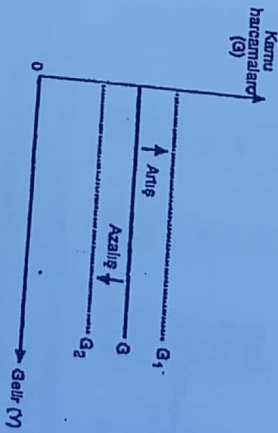
Örneğin; yatırım miktarı ile faiz oranı arasındaki bir ilişkili şekli üzerinde gösterirsek;

Yatırımlar ile faiz oranı arasındaki ters ilişkiden dolayı yatırım fonksiyonu negatif eğimli olmaktadır.

KAMU HARCAMALARI

Kamu harcamalarının otonom olduğunu ve devletin izlediği politikalara göre belirlendiği varsayımı altında kamu harcamalarındaki bir artış fonksiyonu olarak kaydedilecektir.

NET İHRACAT

Mal ve hizmet ihracatı ile mal ve hizmet ithalatı arasındaki farka net ihracat adı verilir.

Fark pozitif bir değer ise dış ticaret fazlası, fark negatif bir değer ise dış ticaret açığından söz edilir.

İHRACAT

Ülkede üretilen mal ve hizmetlerin diğer ülkelere satılan miktarıdır. İhracat otonom kabul edilir. Yani dışı yurtiçi gelirden bağımsızdır. İhracat belirlenen faktörler diğer ülkelerin gelirleri, zevkleri ve fiyatları, devletlerin uluslararası ticarete getirdikleri sınırlamalar ve döviz kurlarıdır.

Örneğin diğer ülkelerin gelirlerinin artması bu ülkenin tüketim harcamalarını arttıracaktır. İhracatımızda bir artış, tersi bir durum ise ihracatımızda bir azalma ile sonuçlanacaktır.

İTHALAT

Diğer ülkelere satın alınan mal ve hizmet miktarıdır. İthalat da ihracatı belirleyen faktörler etkiler. Ancak ihracattan farklı olarak ithalatı belirleyen en önemli faktör ülkenin gelir düzeyidir.

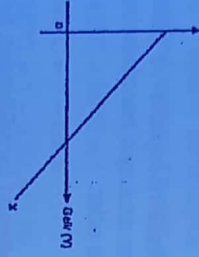
Ülkenin gelir düzeyindeki bir artış ithalatta artışa neden olacak, gelirdeki bir azalış ise ithalatta azalışa neden olacaktır.

Marjinal İthalat Eğilimi (MIP) Gelirdeki değişimler karşısında ithalat miktarının hangi miktarda değiştiğini gösteren kavramdır. Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta net ihracat fonksiyonunun eğiminin marjinal ithalat eğilimine eşit olduğudur.

Bir ülkenin ihracat ve ithalat değerlerini bir tablo ile gösterecek olursak

Gelir	Ihracat	İthalat	Net İhracat (İhracat-İthalat)
0	50	0	50
100	50	10	40
200	50	20	30
300	50	30	20
400	50	40	10
500	50	50	0
600	50	60	-10
700	50	70	-20

Tablodan hareketle net ihracat fonksiyonu aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Net ihracat fonksiyonu negatif eğime sahip "X" ile gösterilen doğrudur. İhracat otonom olduğu ve ithalat geliriyle birlikte arttığı için gelir düzeyi yükseldikçe net ihracat azalmaktadır.

Şekilde görüldüğü gibi net ihracat negatif veya pozitif olabilir.

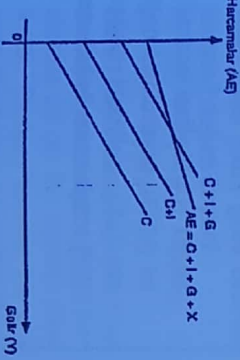
İhracat ve ithalatı belirleyen ülkenin geliri dışındaki tüm faktörler X doğrusunun yer değiştirmesine neden olacaktır. Örneğin; diğer ülkelerin gelirlerinde ortaya çıkacak artış net ihracat fonksiyonunun yukarıya doğru kaymasına neden olacaktır.

D- TOPLAM HARCAMA FONKSİYONU

Toplam harcama fonksiyonu (AE) şu şekilde

$$AE = C + I + G + X$$

Aşağıdaki grafikte toplam harcama fonksiyonu görülmektedir.

Şekilde görüldüğü gibi yatırım ve kamu harcamaları fonksiyonu otonom olduğu için tüketim (C) fonksiyonuna paralel olarak kaymakta, $C + I + G$ fonksiyonuna net ihracat (X) fonksiyonu eklendiğinde ise toplam harcama fonksiyonunun eğimi değişmekte yani azalmaktadır.

ÜNİTE İLE İLGİLİ SORULAR

1. Bir ekonomide tüketim harcamalarını belirleyen temel unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelir düzeyi
- B) Faiz oranı
- C) Nüfus
- D) Teknoloji
- E) Gelir dağılımı

YANIT (A) Tüketim harcamalarını belirleyen temel faktör gelir düzeyidir. Gelir düzeyi arttıkça tüketim harcamaları artacağından tüketim fonksiyonu pozitif eğimli bir eğridir.

2. Tüketim harcamalarının gelirden bağımsız olan kısmına ne ad verilir?

- A) Uyarılmış tüketim
- B) Marjinal tüketim eğilimi
- C) Ortalama tüketim eğilimi
- D) Otonom tüketim
- E) Otonom tasarruf

YANIT (D) Otonom tüketim tüketimin geliri sıfır iken yaptığı tüketimdir. Bu nedenle tüketim fonksiyonu orijinden değil belli bir tüketim düzeyinden başlar ve sonra gelire bağlı olarak artar.

3.

Gelir	Tüketim (C)
0	30
100	100
200	170
300	240
400	310
500	380

Yukarıdaki tablodaki verilere göre gelir 200 iken ortalama tüketim eğilimi kaçtır?

- A) 0,70
- B) 0,75
- C) 0,80
- D) 0,85
- E) 0,90

YANIT (D) Ortalama tüketim eğilimi belli bir gelir seviyesinde tüketim harcamalarının gelire oranıdır. Buna göre gelir 200 iken ortalama tüketim eğilimi şu şekilde hesaplanabilir.

$$APC = \frac{\text{Tüketim}}{\text{Gelir}} = \frac{C}{Y} = \frac{170}{200} = 0,85$$

APC + APS = 1 olduğundan APS ise 0,15'tir.

4. Yukarıdaki tabloya göre marjinal tüketim eğilimi kaçtır?

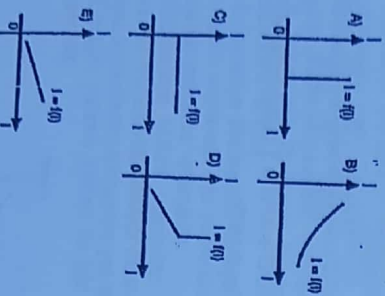
- A) 0,90 B) 0,85
C) 0,80 D) 0,75
E) 0,70

YANIT (E) Marjinal tüketim eğilimi gelirden meydana gelen değişimin tüketimde meydana getirdiği değişimdir. Buna göre

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{70}{100} = 0,70 \text{ olacaktır.}$$

MPC + MPS = 1 olduğundan MPS ise 0,30 olacaktır.

5. Aşağıdaki grafiklerden hangisi yatırım harcamaları ile faiz oranı arasındaki ilişkiyi gösterir?

YANIT (B) Yatırım ile faiz oranı arasında ters yönlü bir ilişki söz konusudur. Bu nedenle yatırım doğrusu negatif eğimli olur.

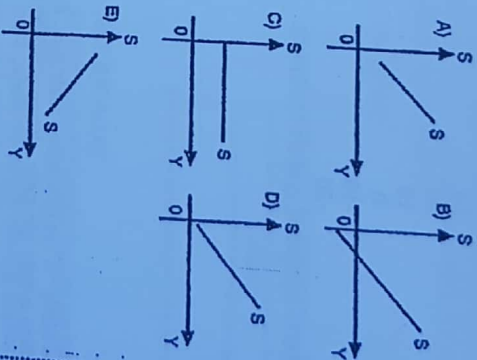
6. Yatırımların otonom olarak kabul edildiği bir modelde aşağıdakilerden hangisi yatırım doğrusunun yukarıya doğru kaymasına neden olur?

- A) Gelirin artması
B) Yatırım teşviklerinin kaldırılması
C) Kapasite kullanım oranının düşmesi
D) Geleceğe ilişkin kötünser beklentiler
E) Faiz oranlarının düşmesi
- YANIT (E)** Bir ekonomide faiz oranlarının düşmesi borçlanmanın maliyetini düşürecek ve yatırım karlı hale gelecektir. Bu nedenle yatırımlar artacaktır.

7. Aşağıdakilerden hangisi yatırım harcamalarını belirleyen faktörlerden biri değildir?

- A) Faiz oranı
B) Servet
C) Sermaye mallarının maliyeti
D) Kapasite kullanımını
E) Teknolojik değişim
- YANIT (B)** Bir ülkede sermaye düzeyi hanehalklarının sahip olduğu varlıkların değeridir. Dolayısıyla bu faktör yatırım harcamaları değil tüketim harcamalarını etkiler.

8. Aşağıdaki grafiklerden hangisi tasarruf fonksiyonunu ifade eder?

YANIT (B) Düşük gelir düzeylerinde gelirden daha fazla harcamaya yapacağı için tasarruf fonksiyonu negatif ekseninden başlar ve gelir arttıkça artar.

9. Tüketim harcamalarının gelire oranına ne ad verilir?

- A) Ortalama tüketim eğilimi
B) Ortalama tasarruf eğilimi
C) Marjinal tasarruf eğilimi
D) Marjinal tüketim eğilimi
E) Otonom tüketim eğilimi
- YANIT (A)** Ortalama tüketim eğilimi,

$$(APC) = \frac{\text{Tüketim}}{\text{Gelir}} = \frac{C}{Y}$$

geçerli hesaplanır ve gelirin tüketim amacıyla harcanan kısmını ifade eder.

10. Aşağıdaki formüllerden hangisi marjinal tasarruf eğilimini (MPS) gösterir?

- A) $\frac{S}{Y}$ B) $\frac{C}{Y}$
C) $\frac{\Delta S}{\Delta Y}$ D) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$
E) $\frac{\Delta Y}{\Delta S}$

YANIT (C) Marjinal tasarruf eğilimi (MPS): tasarruftaki değişimin (ΔS), gelirdaki değişmeye (ΔY) oranlanması ile bulunur.

11. Marjinal tasarruf eğiliminin 0.30 olduğu bir ekonomide marjinal tüketim eğilimi kaçtır?

A) 0.30 B) 0.40
C) 0.50 D) 0.60
E) 0.70

YANIT (E) Elde edilen gelir tüketmek veya tasarruf edilmek zorunda olduğundan marjinal tüketim eğilimi ile marjinal tasarruf eğilimi toplamı 1'e eşit olmak zorundadır.

$$\begin{aligned} \text{MPC} + \text{MPS} &= 1 \\ \text{MPC} &= 1 - \text{MPS} \\ \text{MPC} &= 1 - 0.30 = 0.70 \end{aligned}$$

12. Tüketim

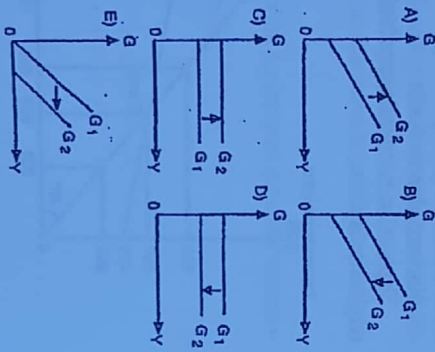

Yukarıdaki şekilde göre otonom tasarruf değeri kaçtır?

A) 10 B) -10 C) 20
D) -20 E) 50

YANIT (D) Yukarıda verilen tüketim fonksiyonuna göre gelir 0 iken tüketim 20 dir. Bu otonom tüketimdir. Otonom tasarruf ise otonom tüketimin (-) işaretilisi olacaktır. Bu göre, -20'dir.

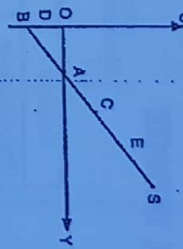
13. Kamu harcamalarının otonom kabul edildiği bir modelde aşağıdakilerden hangisi kamu harcamalarındaki bir artışı gösterir?

14. Aşağıdakilerden hangisi tüketim harcamalarını etkileyen faktörlerden biri değildir?

A) Harcanabilir gelir
B) Kapasite kullanımını
C) Servet
D) Demografik unsurlar
E) Beklemler

15. S

Yukarıdaki grafikte gelirin tammının tüketildiği nokta aşağıdakilerden hangisidir?

A) A B) B C) C
D) D E) E

16. Bir ekonomide gelir düzeyi 100 milyar \$ artığında, ithalat 20 milyar \$'dan 30 milyar \$'a çıkmıştır. Bu ekonomide marjinal ithalat eğilimi kaçtır?

A) 0.05 B) 0.5
C) 0.10 D) 0.01
E) 0.20

17. C = 100 I = 50 G = 40

$$X = 30 \quad M = 5$$

Yukarıdaki verilere göre bu ekonomide toplam harcamaya (AE) değeri kaçtır?

A) 225 B) 215
C) 190 D) 150
E) 100

18. Bir ekonomide gelir düzeyi 150 billion iken toplam tasarruflar 15 billiondir.

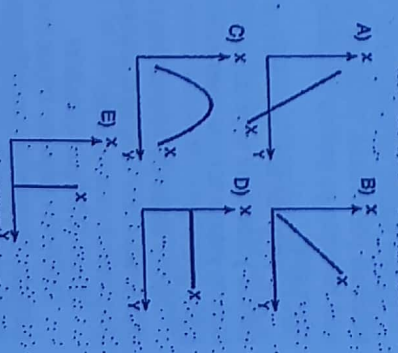
Buna göre bu ekonomide ortalama tüketim eğilim kaçtır?

A) 0.10 B) 0.20
C) 0.50 D) 0.80
E) 0.90

19. Bir ekonomide tasarruflardaki değişimin millî gelirdeki değişmeye oranına ne ad verilir?

A) Marjinal Tüketim Eğilimi
B) Marjinal Tasarruf Eğilimi
C) Ortalama Tüketim Eğilimi
D) Ortalama Tasarruf Eğilimi
E) Marjinal Yatırım Eğilimi

20. Aşağıdakilerden hangisi, net ihracat fonksiyonunu gösterir?

YANIT ANAHTARI

13- C 14- B 15- A 16- C
17- B 18- E 19- B 20- A

11. Marjinal tasarruf eğiliminin 0.30 olduğu bir ekonomide marjinal tüketim eğilimi kaçtır?

- A) 0.30 B) 0.40
C) 0.50 D) 0.60
E) 0.70

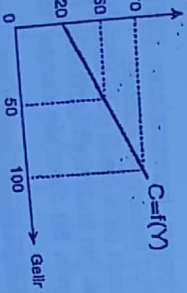
YANIT (E) Elde edilen gelir tüketmek veya tasarruf edilmek zorunda olduğundan marjinal tüketim eğilimi ile marjinal tasarruf eğilimi toplamı 1'e eşit olmak zorundadır.

$$MPC + MPS = 1$$

$$MPC = 1 - MPS$$

$$MPC = 1 - 0.30 = 0.70$$

12. Tükenin

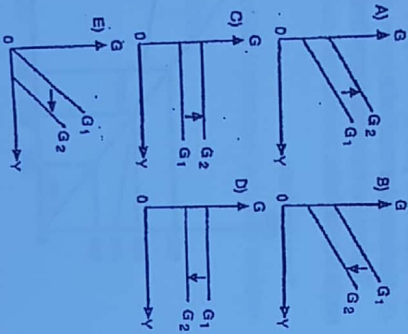

Yukarıdaki şekle göre otonom tasarruf değeri kaçtır?

- A) 10 B) -10 C) 20
D) -20 E) 50

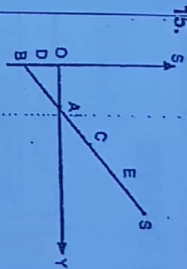
YANIT (D) Yukarıda verilen tüketim fonksiyonuna göre gelir 0 iken tüketim 20'dir. Bu otonom tüketimdir. Otonom tasarruf ise otonom tüketimin (-) işaretlisi olacağına göre, -20'dir.

13. Kamu harcamalarının otonom kabul edildiği bir modelde aşağıdakilerden hangisi kamu harcamalarındaki bir artışı gösterir?

14. Aşağıdakilerden hangisi tüketim harcamalarını etkileyen faktörlerden biri değildir?

- A) Harcanabilir gelir
B) Kapasite kullanımı
C) Servet
D) Demografik unsurlar
E) Bekleyişler

Yukarıdaki grafikte gelirin tammının tüketildiği nokta aşağıdakilerden hangisidir?

- A) A B) B C) C
D) D E) E

16. Bir ekonomide gelir düzeyi 100 milyar \$ arttığında, ithalat 20 milyar \$'dan 30 milyar \$'a çıkmıştır. Bu ekonomide marjinal ithalat eğilimi kaçtır?

- A) 0.05 B) 0.5
C) 0.10 D) 0.01
E) 0.20

$$17. C = 100 \quad I = 50 \quad G = 40$$

$$X = 30 \quad M = 5$$

Yukarıdaki verilere göre bu ekonomide toplam harcama (AE) değeri kaçtır?

- A) 225 B) 215
C) 190 D) 150
E) 100

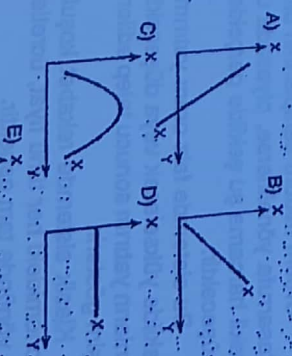
18. Bir ekonomide gelir düzeyi 150 billion iken toplam tasarruflar 15 billiondir. Buna göre bu ekonomide ortalama tüketim eğilimi kaçtır?

- A) 0.10 B) 0.20
C) 0.50 D) 0.80
E) 0.90

19. Bir ekonomide tasarruflardaki değişimin milli gelirdeki değişmeye oranına ne ad verilir?

- A) Marjinal Tüketim Eğilimi
B) Marjinal Tasarruf Eğilimi
C) Ortalama Tüketim Eğilimi
D) Ortalama Tasarruf Eğilimi
E) Marjinal Yatırım Eğilimi

20. Aşağıdakilerden hangisi net ihracat fonksiyonunu gösterir?

YANIT ANAHTARI

- 13-C 14-B 15-A 16-C
17-B 18-E 19-B 20-A

ÜNİTE 14

MAKRO EKONOMİK DENGE

Ünite ile ilgili bilgi: Bu ünite klasik yaklaşım, özellikle sızın ve enjeksiyonlar ve denge gelir düzeyindeki değişimler iyi anlaşılabilir, çarpın hesaplamalarına dikkat edilmelidir.

Araştırma	-
Final-Bütçeleme	2

İŞSİZLİKLE İLGİLİ KLASİK GÖRÜŞ

Klasik Yaklaşımın Temelleri

19. ve 20. yüzyılın başlarındaki ünlü klasik iktisatçılar (John Stuart Mill, Alfred Marshall ve A. Cecil Pigou gibi) bir ekonomide tam istihdamı gerçekleştirmek için devlet müdahalesine gerek olmadığını savunmuşlardır. Bu iktisatçılara göre ekonomide işsizlik geçicidir ve piyasa mekanizması tam istihdamı otomatik olarak sağlar.

Temel olarak klasik iktisatçıların görüşleri John Baptise Say tarafından ortaya atılan Say Yasası ile özelenir.

Say Yasasına göre her arz kendi talebini yaratır. Bu yasa göre belirli miktarda mal ve hizmetin üretimini, bu üretimi satın almaya yetecek miktarda bir gelirin yaratılması ile sonuçlanır. Yani üreticilerin üretim faktörü sahiplerine ödedikleri miktar. Üretilen mal ve hizmetlerin değerine eşittir.

Üretim faktörü sahiplerinin bir kısmı gelirlerinin tamamını harcama yerine tasarrufla yönlendirir, piyasada ürünlerin tamamını satın almaya yetecek gerçekteki harcama şu şekilde gerçekleşecektir; tasarruf edilen her lira yatırıma dönüşecektir.

Bu sistemde faiz oranı yatırım ve tasarruflar arasındaki eşitliği sağlayacak şekilde yükselcek veya düşecektir. Yani faiz oranı, tasarruf sonucu arz edilen fonların yatırım sonucu talep edilen fonlara eşit olmasını sağlayacak şekilde değişim gösterir.

Klasik sistemde rekabet koşullarının işleminin doğal bir sonucu olarak ekonomideki her türlü fiyat, ücretler ve faiz oranları gerek artma gerekse düşme yönünde tam esnekler.

Klasik Görüşün Eleştirisi

1930'lerde yaşanan büyük bunalım sonucu klasik görüş temellerinden sarımsıdır. Ekonominin tam istihdamda olmadığı, büyük boyutta durgunluğun (işsizlik) ve atıl kapasitelerin olduğu görülmüştür.

Keynesyen görüş klasik görüşün geçersizliğini iki temel nedene bağlamıştır. 1. Bir ekonomide yatırım ve tasarruf yapan ekonomik birimler genellikle farklıdır ve farklı gereksinimlere yatırım ve tasarruf yaparlar.

2. Klasiklerin ücretler ve fiyatlar tam esneklik şeklindeki varsayımları gerçekte değildir. Çünkü ücret ve fiyatların esnek olmasına engelleyen çok sayıda faktör nedeniyle tam rekabetçi yapıdan uzaklaşmaktadır.

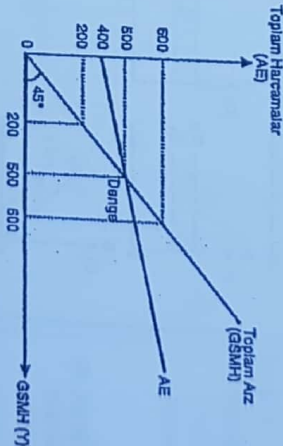
DENGE GELİRİ VE HARCAMA DÜZEYİ

Denge her şeyin planlanan uygun seyratimesi nedeniyle ekonomik birimlerin kararlarını ve davranışlarını değiştirmedikleri bir ortamdır. Diğer bir ifadeyle denge ayrılmaz eğilimin söz konusu olmadığı noktadır.

Bir ülkedeki denge gelir ve harcama düzeyinin belirlenmesi planlanan ve illen gerçekleşenin aynı olduğu gelir ve harcama düzeyine ulaşması anlamına gelir. Oysa ekonomide gerçekleştirilmesi planlanan toplam harcamalar her zaman GSMH'ye yani gelire eşit olmayabilir.

Harcamalar ve Gelir

Toplam harcamalarla gayrisafi milli hasıla arasındaki ilişkileri bir şekli yardımıyla inceleyelim.

Makro ekonomik denge planlanan toplam harcamaların (AE), gelire (GSMH'ye) eşit olduğu noktada belirlenir (500 liralık gelir düzeyi).

Toplam harcamalar GSMH'yi aştığı zaman (200 liralık gelir düzeyi) stoklar azaldığı için işletmeler talebi karşılayabilmek için üretimlerini artırırlar. Üretim artması ise GSMH'nin artması anlamına gelir. Bu durumda denge noktasına doğru gelir artma eğilimi gösterir.

Toplam harcamalar GSMH'den düşük olduğu zaman (600 liralık gelir düzeyi) bir stok artışı görülecek ve bu durumda işletmeler üretimlerini kısacaklardır. Bu da GSMH'nin düşmesine yol açacaktır.

SIZINTILAR VE ENJEKSİYONLAR

Denge üretim düzeyini belirlemenin bir diğer yolu da gelir harcama akımındaki sızıntılar ve enjeksiyonlar incelemektir.

Sızıntılar: Toplam harcamaların otonom bileşenlerini düşüren kalemlerdir. Bunlar tasarruflar, vergiler ve ithalattır.

—Otonom tasarruflarda (S) meydana gelecek bir artış otonom tüketim harcamalarını düşürecek için denge GSMH'si azaltacaktır.

—Vergilerde (T) meydana gelecek bir artış otonom tüketim harcamalarını düşürecek ve denge GSMH'si azaltacaktır.

-İthalat (IM) harcamalarının artması yurtiçi harcamaları azaltacak ve bu nedenle net ihracat azaldığı için denge GSMH'si azaltacaktır.

$$\text{Sızıntılar} = S + T + IM$$

Enjeksiyonlar: Dengenin gerçekleştirilmesi için gelir harcamaya akımına yapılan ilavelerdir. Bunlar yatırımlar, kamu harcamaları ve ihracattır.

-Yatırımlar (I): Hanehalklarının yaptığı tasarruflar yatırımlarda kullanıldığından gelir-harcama akımına ilave edilir.

-Kamu harcamaları (G): Devlet topladığı vergilerle akımın dışında kaldığından mal ve hizmet satın alarak bu fonları tekrar akıma dahil eder.

-İhracat (EX): Yabancılar tarafından yapılan harcamaları da ülke ekonomisine aktararak akıma ilave edebiliriz.

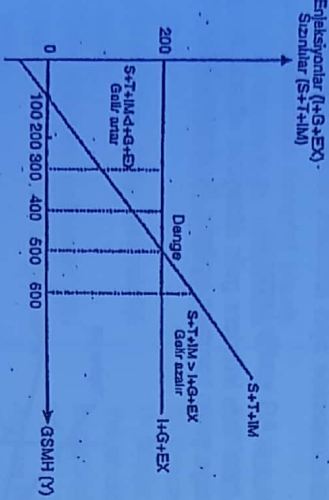
$$\text{Enjeksiyonlar: } I + G + EX$$

Dengenin gerçekleştirilmesi için enjeksiyonlar toplamının sızıntılar toplamına eşit olması gerekmektedir.

Bu durumda denge şartı şöyle ifade edilebilir:

$$S + T + IM = I + G + EX$$

Bu durumu bir şekli üzerinde inceleyelim.

Denge sızıntıların enjeksiyonlara eşit olduğu noktada gerçekleşir. Şekilde $S + T + IM$ doğrusunun $I + G + EX$ doğrusunu kestiği nokta bu eşiliğin sağlandığı noktayı ifade eder. Denge gelir düzeyi 500 liradır.

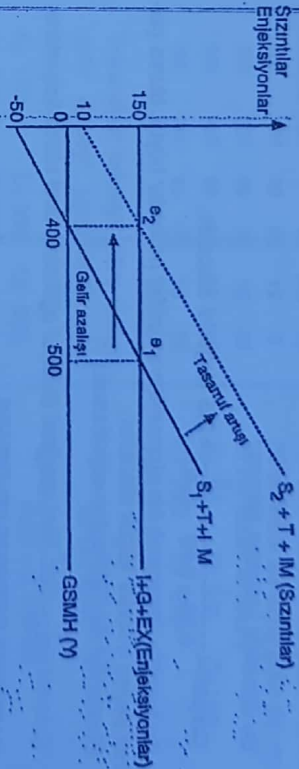
Daha düşük gelir düzeylerinde enjeksiyonlar sızıntılardan büyük olduğu için gelir artma yönünde değişir.

Daha yüksek gelir düzeylerinde ise sızıntılar enjeksiyonlardan büyük olduğu için gelir azalma yönünde değişir.

TASARRUF PARADOKSU

Tasarruf paradoksu hanehalklarının gelecekteki zor günlere yönelik olarak daha çok tasarrufa yönelmeleri, bu durumun tüketim harcamalarını ve dolayısıyla geliri azaltmasıdır.

Bu durumu bir şekli yardımıyla açıklayalım.

Şekle göre tasarrufların artması sonucu denge e_1 'den e_2 'ye gelmiştir. Yani tüketim harcamaları ve gelir azalmıştır.

Tasarruf paradoksu, artan tasarruflar yatırımlara dönüşmediği yani enjekte edilmediği için tasarruf düzeyi aynı kalırken, daha düşük gelir ve tüketimin söz konusu olması gelişkinli anlatılır.

DENGE GELİR VE HARCAMA DÜZEYİNDEKİ DEĞİŞİMLER

Bu başlık altında otomom harcamalarda meydana gelen değişikliğin denge gelir düzeyini nasıl etkileyebileceğini ele alacağız. Otomom harcamalarda meydana gelecek artışlar katlanarak GSMH'ya yansımakta yani denge gelir düzeyinde kendinden daha büyük artışa neden olmaktadır.

Harcama Çarpanı

Ekonomide faaliyet gösteren tüm bireyler otomom harcamalarının artması durumunda artan gelirlerin bir kısmını harcamakta kalan kısmını ise tasarruf etmekte ve kalan kısmını ithalata ayırmaktadır.

Bireylerin tüketim harcamalarına yöneltmeyen tasarrufları ve ithalat harcamaları ise sızıntılar toplamını ve ithalat harcamaları ise (vergiye sızıntı olmasın karşı, henüz modele dahil değildir) sızıntılar toplamını oluşturmaktadır. Bu durumda harcama çarpanı şu şekilde formüle edilir:

$$\text{Çarpan} = \frac{1}{1 - \frac{\text{Toplam sızıntılar}}{\text{MPS} + \text{MPI}}}$$

ÖRNEK: Bir ekonomide marjinal tüketim eğiliminin (MPC) 0,70 ve marjinal ithalat eğiliminin (MPI) 0,10 olduğu durumda harcama çarpanı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

$$\text{Çarpan} = \frac{1}{1 - \frac{\text{Marjinal Tasarruf} + \text{Marjinal İthalat}}{\text{MPS} + \text{MPI}}} = \frac{1}{1 - \frac{\text{Eğilim I (MPS)} + \text{Eğilim I (MPI)}}{\text{MPS} + \text{MPI}}}$$